

N:o 6.

Ank. till Riksd. kansli den 16 mars 1897, kl. 2 e. m.

*Andra Kammarens andra tillfälliga utskotts utlåtande n:o 2, med
anledning af väckt motion angående inskränkning af vin-
och öl-utskänknigen vid vapenöfningsmöten.*

Till utskottets behandling har blifvit hänvisad en motion n:o 78 af herrar Joh. Sjöberg, W. Bengtsson, J. O. Zakrisson och Carl Johansson, hvaruti motionärerna föreslå:

att Andra Kammaren för sin del måtte besluta följande tillägg till § 9 af kongl. förordningen angående försäljning af vin, maltdrycker m. m. den 24 oktober 1885:

Dock vare vid läger eller annat vapenöfningsmöte all utskänkning af vin och maltdrycker under sön- och helgdag förbjuden.

I motiveringen anföra motionärerna följande:

Det vore icke utan bekymmer man funne, att vid lägerplatserna under sön- och helgdagar traktens äldre och yngre befolkning samlades för att under öldrickande hängifva sig åt allehanda, ordningen störande ofog, som understundom slutade med slagsmål och brott.

Då lägerplatserna i allmänhet vore belägna vid jernvägar, anordnades ofta under helgdagarne s. k. lustresor dit, dervid stora folkskaror lätteligen samlades.

Erfarenheten visade, att, om rusgifvande drycker då kunde erhållas, de besökandes sparpennningar förstördes och oordningar uppstode.

Den fråga, som i motionen beröres, har under år 1896 ådragit sig en viss uppmärksamhet derigenom, att Norra Kalmar läns nykterhets-sällskaps förvaltningsutskott hos herr statsrådet och chefen för kongl.

att ölutskänknigen måtte afskaffas sön- och helgdagar under mötestiden på Hultsfreds lägerplats.

I protokollsutdraget från Hvena socken skildrades dessutom i starka färger, hurusom socknens ungdom, sedan den under helgdagarna å lägerplatsen förstört sina penningar och berusat sig, under nätterna förde oljud, förstörde grindar och gärdesgårdar samt framdroge utmed vägarne liggande virke och lade detta tvärsöfver vägarne, så att de resande utsattes för faror och besvär.

Slutligen hade pastor i Hvena socken i afgifvet intyg vitsordat, att genom det öfverklagade onda sabbatsfriden, hemfriden och allmän säkerhet för resande i icke ringa grad stördes, och att god ordning bland menigheten samt tukt och sedlighet bland ungdomen rubbades i sina djupaste grundvalar.

Öfver ansökningen hördes chefen för kongl. Kalmar regemente och chefen för andra arméfördelningen.

Den förre uttalade i sin förklaring, att det ej ens ifrågasatts, att den ölutskänkning, som efter vederbörligt tillstånd egde rum å Hultsfreds lägerplats, utöfvat någon mera skadlig verkan på regementets manskap eller beväring, för hvars räkning den egentligen vore afsedd. Han anförde vidare, att det föreslagna förbudet mot försäljning af öl till civila personer icke skulle leda till det åsyftade målet, enär det vore omöjligt att kontrollera, i hvad mån den mötesplatsen besökande allmogen skulle blifva delaktig af den öltillgång, som skulle stå truppen till buds. Ett dylikt förbud skulle uppenbarligen endast leda till kringgående af gifna föreskrifter.

Angående det ifrågasatta inställandet af all ölutskänkning under sön- och helgdagar anförde regementschefen, att det ej vore ådagalagdt, hvarken i huru stor omfattning oordningar egt rum, eller att anledningen till den civila befolkningens uppgifna mindre goda uppförande efter besöken å mötesplatsen vore att söka i ölutskänknigen derstädes, hvilken för öfrigt vore instäld under sön- och helgdagar från kl. 10 till 12 f. m. samt under öfningstiden. Det vore antagligt, att de besökande sjelfva medförde rusgifvande drycker; hvarjemte det borde anföras, att öl kunde erhållas dels vid ett invid Hultsfreds en knapp fjerdedels mil från lägerplatsen belägna jernvägsstation befintligt bryggeri och dels vid ett derstädes varande jernvägshotell.

Med hänsyn till hvad sålunda anförts och då å sjelfva mötesplatsen ej förekommit några särskildt anmärkningsvärda oordningar, samt

den omständigheten att en del allmoge missbrukade begagnandet af till buds stående njutningsmedel ej finge stämpla hela den mötesplatsen besökande allmänheten såsom ordningsstörande och sedeslös, funne regementschefen ej nöjaktiga skäl vara anförda för utskänkningens inställande å sön- och helgdagar.

Regementschefen ville emellertid från och med år 1896 dels förbjuda all ölservering sön- och helgdagar från ett invid landsvägen beläget marketenteri och dels vidtaga skärpta bestämmelser i fråga om kontrollen vid de öfriga marketenterierna, hvilka för öfrigt ej vore 9 utan inalles 4.

Fördelningschefen anförde i sin ordning bland annat följande:

Om all ölservering skulle vid marketenterierna förbjudas till civila personer, komme dessa att inställa sig vid mötesplatsen med nattsäckarne fulla af ölbuteljer eller kanske hellre det lättare transportabla bränvinet för att deraf bjuda vänner både bland truppen och de civila.

Enahanda skäl talade äfven mot förslaget att inställa all ölutskänkning under sön- och helgdagar.

Det vore ej rättvist, att oförskyldt beröfva truppen, som ej gifvit anledning till klagomål, dess hittills medgifna rättighet att efter den sedvanliga eftermiddagsexercisen förskaffa sig öl från de då öppna marketenterierna. En dylik åtgärd skulle dessutom helt visst hafva till följd, att de civila besökande ansågo det såsom en skyldig uppmärksamhet mot sina vänner bland truppen att vid besök å lägerplatsen medhafva öl eller bränvin till traktering.

De af sökandena föreslagna åtgärderna skulle alltså, enligt fördelningschefens mening, föranleda den civila allmänheten att tillgripa utvägar, hvilkas följder för den allmänna ordningen blefve så mycket farligare, som de icke af någon myndighet skulle kunna förekommas.

Med regementschefen hade emellertid fördelningschefen träffat öfverenskommelse om en del bestämmelser rörande ölutskänkingen vid Hultsfred och dermed sammanhängande frågor, att lända till efterrättelse år 1896.

Dessa bestämmelser voro,

att det invid stora landsvägen belägna marketenteriet under sön- och helgdagar skulle vara stängdt;

att i de 3 öfriga marketenterierna öl under sön- och helgdagar finge försäljas till civila personer endast tillsammans med mat;

att sön- och helgdagar en patrull alltid skulle uppehålla sig invid marketenterierna, då dessa vore öppna, för att biträda regementsväbeln vid utskänkingens öfvervakande och ordningens upprätthållande;

samt att regementschefen skulle hos Konungens befallningshafvande i Kalmar län begära förordnande för en dertill lämplig underofficer vid regementet att såsom extra länsman öfvervaka ordningen bland den civila befolkningen inom såväl mötesplatsens område som närmast omgifvande trakt.

Efter dessa af vederbörande chefer lemnade upplysningar hade herr statsrådet, som ansett de vidtagna åtgärderna välbetänkta och egnade att, i hvad på den militära myndigheten kunde ankomma, undanrödja de anmärkta missförhållandena, funnit sig böra vid nämnda åtgärder för närvarande låta bero.

Då detta varit första gången, som, utskottet veterligen, den nu förevarande frågan varit föremål för en utredning från vederbörande myndigheters sida, har utskottet trott sig böra utförligt redogöra för berörda ärende.

Att emellertid de af motionärerna påpekade olägenheterna äfven på andra håll tilldragit sig uppmärksamhet, framgår af en för utskottet företedd skrifvelse, som i april 1896 ingafs till chefen för kongl. Jönköpings regemente, och som åtföljdes af flere uttalanden från de i granskapet af regementets mötesplats belägna kommunerna.

I denna skrift anhöllo sökandena, att chefen måtte, i hvad på honom berodde, medverka dertill, att öl- och vinutskänknings till civila personer blefve vid och intill lägerplatsen under mötestiden förbjuden å sön- och helgdagar.

Vid skrifvelsen funnos fogade protokollsutdrag från kommunalstämmorna med Byarums, Hagshults, Tofteryds, Fryeleds, Käfsjö, Malmbäcks, Bondstorps, Svenarums och Akers socknar, utvisande att alla dessa myndigheter förenat sig om önskvärdheten deraf, att sökandenas till regementschefen gjorda framställning måtte blifva bifallen, hvarjemte vid några stämmor framhållits de oordningar, som efter deras förmenande vållades af söndagsutskänknings å lägerplatsen.

Ett jemväl bifogadt protokollsutdrag från kommunalnämnden i Tofteryd uttalade sig något vidlyftigare och framhöll, att den med markententerirörelsen förenade ölutskänknings hade visat sig vara ett mäktigt lockelsemedel att i synnerhet under helgdagar till lägerplatsen sammandraga skaror af traktens befolkning, mest ungdom, och att ordning och sedlighet varit mindre god ej blott i lägreets omedelbara närhet, utan äfven vida omkring bland en på lands- och jernvägar hemfarande, drucken och oregerlig folkskara.

Under innevarande år hafva vid sammanträde med Tofteryds sockens kommunalnämnd och stämma likartade uttalanden gjorts, dervid vederbörande, under påpekande af de missförhållanden, som af söndagsutskänkningsvällades, förklarar sig vidhålla förut i ämnet gjorda uttalanden och på det lifligaste ansluta sig till herr Joh. Sjöbergs m. fl. motion.

För närmare utredning af den i motionen behandlade frågan har utskottet vänt sig till vederbörande statsråd för att genom dess försorg från cheferna för de icke garnisonerade regementena och corpserna erhålla svar på följande frågor:

1:o) Huru är utskänknings af vin och öl ordnad å den lägerplats, der Ni för befälet?

2:o) Hvilka åtgärder äro vidtagna för att förekomma fylleri vid sådana tillfällen, då folk från kringliggande bygd besöker mötesplatsen i större mängd? och

3:o) Förekomma vid dessa tillfällen många fall af fylleri, och hvarpå kunna de anses bero: på ölutskänknings på mötesplatsen, på lönkrögerier derutanför, eller derpå att de besökande medföra spirituosa?

De inkomna svaren hafva genom utskottets försorg blifvit till trycket befordrade och finnas såsom bilagor fogade vid detta utlåtande.

Jemte det utskottet sålunda hänvisar till de ingifna svaren, vill utskottet ur dem anteckna följande:

Utskänkning af vin förekommer icke vid följande regementens och corpsers mötesplatser: Lifregementets till fot, Vestgöta regementes, Södermanlands regementes, Vestgöta Dals regementes, Bohus läns regementes, Vestmanlands regementes, Norrbottens regementes, Vesterbottens regementes, Vermlands fältjägarcorps och Lifregementets husarers.

Under sön- och helgdagar är, så vidt man af de inkomna handlingarna kunnat inhemta, utskänknings öfverallt instäld under öfnings- och gudstjensttider samt dessutom t. ex. vid Lifregementet till fot mellan klockan 9—12 f. m. och 2—7 e. m., vid Första lifgrenadierregementet »betydlig inskränkning eller fullkomligt inställande vid behof,» vid Smålands grenadiercorps »ett par timmar under sön- och helgdagsförmiddagar», vid Södermanlands regemente mellan klockan 9 f. m.—1 e. m. och 4,30—7 e. m., vid Dalregementet mellan klockan 9—12 f. m. och 3—8 e. m., vid Vestgöta Dals regemente under sön- och helgdagar utom 4 timmar, vid Norrbottens regemente hela sön- och helgdagen utom mellan kl. 7,30—8,30 f. m., vid Gotlands infanteriregemente mellan kl. 9 f. m.—12,30 e. m., vid Vesternorrlands regemente: »mera inskränkt och kan vid behof alldeles

förbjudas», vid Blekinge bataljon: »vissa tider på dagen under sön- och helgdagar samt dessutom vid de tillfällen, då oordningar på grund af folksamlingar från kringliggande bygd äro att befara», och vid Smålands husarregemente från kl. 9—12 f. m. Vid Uplands regemente får försäljning ej ske till civila personer.

Utskänkningsen är i allmänhet upplåten åt entreprenör, som erhåller länsstyrelsens tillstånd till densamma idkande.

För ordningens upprätthållande ansvarar oftast regementsväbeln och regementsdagbefälet, som i regel är berättigadt att vid behof låta alldeles inställa all utskänkning. På många ställen hafva Konungens befallningshafvande meddelat särskild person förordnande att med polismans rättigheter och skyldigheter öfvervaka ordningen.

Vid Kronobergs regemente äro de vid ingångarne till lägret utsatte poster beordrade att ej tillåta obehörige civilklädde personer att inkomma i lägret. Likaså är vid Norra skånska infanteriregementet lägerområdet inhägnadt och få endast »sådana personer, som äro i rätta ärenden stadde,» der inträda.

I allmänhet anse cheferna, att de af dem vidtagna åtgärder för ordningens upprätthållande äro tillräckliga och uttala, att fylleriförseelser sällan förekomma, men om de förekomma, tillskrifva cheferna skulden härför icke marketenterierna utan i de flesta fall dryckesvaror, som de besökande medfört, och i några fall i närheten varande öppna eller förstuckna utskänkningsställen, hvarjemte påpekas, att inom truppen yppade fall af fylleri oftast berott på rus, som intagits vid inryckningen till mötena.

Utskottet, som med uppmärksamhet läst regementschefernas redogörelser, kan icke finna annat, än att de öfver hufvud taget vittna om ett allvarligt bemödande att förebygga fylleriförseelser, så vidt dylika kunna bero på öl- och vinutskänkningsen å lägerplatserna, för hvilken de äro ansvariga. Af underrättelser, som på annan väg blifvit utskottet meddelade, och för hvilka redogörelse här ofvan lemnats, tyckes ock framgå, att fylleriförseelser å mötesplatserna eller i deras omedelbara granskap visserligen förekomma, men icke äro af den betydenhet, att de kunna gifva anledning till klagomål öfver det sätt, hvarpå ordningen å dessa platser upprätthålles. Att absolut förekomma sådana förseelser torde icke ligga inom möjlighetens område. Deremot lär väl icke kunna förnekas — hvad man ock enligt utskottets mening bör taga hänsyn till — att bland den civila befolkning, som vid vissa tillfällen, särskildt sön- och helgdagar, besöker mötesplatserna, somliga der berusa

sig på ett sådant sätt, att de, när de på hemvägen hinna utom gränserna för den strängare bevakning, som på mötesplatserna eller i deras närmaste granskap eger rum, mångenstädes på vägar och stigar göra sig skyldiga till uppträden, som störa den allmänna ordningen och sedligheten på ett mycket betänkligt sätt.

Utskottet förbiser visserligen icke, hvad regementscheferna så godt som mangrant framhålla, att de besökande sjelfva medföra spirituosa, som de under besöket förtära. Utskottet har sjelft i sina frågor till cheferna gifvit uttryck för en sådan möjlighet. Men om ock detta kan betraktas såsom en väsentlig orsak till berusningen, så torde dock icke kunna förnekas, att den dertill kommande öldricken på lägerplatsen i många fall är en andra, icke oväsentlig orsak. När vidare de inkomna redogörelserna ådagalägga, att bland regementscheferna somliga vidtagit vissa åtgärder, som synas mycket goda, men som andra chefer icke tyckas hafva kommit att tänka på, medan de dock allesammans visa sig vara besjälade af en allvarlig önskan att efter bästa förstånd göra, hvad på dem ankommer, för befrämjande af god ordning, så anser utskottet, ehuru det icke kan instämma i motionens yrkande, det likväl icke olämpligt, att Riksdagen fäster Kongl. Maj:ts uppmärksamhet på saken, samt hemställer derför med anledning af motionen,

att Andra Kammaren för sin del må besluta, att Riksdagen i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhåller, det täcktes Kongl. Maj:t genom vederbörande myndigheter låta inom de kommuner, som närmast omgifva de respektive mötesplatserna, utröna, i hvad mån utskänkingen å sön- och helgdagar af vin och öl på dessa platser kan anses inverka ofördelaktigt på ordning och nykterhet bland den civila befolkningen, samt i fall här ofvan berörda missförhållanden skulle finnas vara mer allmänna, vidtaga de åtgärder, som pröfvas vara af behovet påkallade.

Stockholm den 16 mars 1897.

Å utskottets vägnar:
P. WALDENSTRÖM.

Bilagor.

Register till bilagorna.

		Sid.
Från	Kongl. Lifregementet till fot	3.
"	" Första lifgrenadierregementet	5.
"	" Andra d:o	12.
"	" Vestgöta regemente	13.
"	" Smålands Grenadiercorps	17.
"	" Uplands regemente	18.
"	" Skaraborgs "	20.
"	" Södermanlands "	22.
"	" Kronobergs "	23.
"	" Jönköpings "	24.
"	" Dalregementet	27.
"	" Helsinge "	28.
"	" Elfsborgs "	29.
"	" Vestgöta Dals "	30.
"	" Bohusläns "	31.
"	" Vestmanlands "	33.
"	" Norrbottens "	34.
"	" Vesterbottens "	36.
"	" Kalmar "	37.
"	" Vermlands "	39.
"	" Jemtlands fältjägarcorps	41.
"	" Norra Skånska infanteriregementet	44.
"	" Södra " " "	45.
"	" Vermlands fältjägarcorps	46.
"	" Gotlands infanteriregemente	47.
"	" Hallands bataljon	49.
"	" Vesternorrlands regemente	50.
"	" Blekinge bataljon	52.
"	" Lifregementets dragoner	53.
"	" " husarer	54.
"	" Smålands husarregemente	55.
"	" Skånska "	56.
"	" " dragonregementet	63.
"	" Norrlands "	64.

Till herr statsrådet och chefen för kongl. landtförsvarsdepartementet.

*Kongl. lif-
regementet
till fot.*

Till svar å de uti E. P. M. från kommandoexpeditionen af den 9 dennes, n:o 143, uppställda frågor får jag värdsamt anföra följande:

1) Å den del af mötesplatsen Sannahed, som är afsedd för kongl. lifregementet till fot, utskänkes, med af Konungens befallningshafvande i länet för hvarje särskildt år lemnadt tillstånd, öl och andra malt-drycker — ej vin — dels inom det egentliga (inhägnade) lägerområdet uti 2:ne marketenterier och 2:ne andra salustånd, dels utom sagda område uti en värdshusbyggnad.

De nämnda utskänkingsställena, af hvilka de inom det egentliga lägerområdet befintliga hufvudsadsakligen äro afsedda för truppen, hållas stängda från taptö till revelj, under öfningstider samt sön- och helgdagar klockan 9—12 f. m. samt 2—7 e. m., äfvensom å tid, då gudstjenst och korum förrättas; och åligger det derjemte regements- (bataljons-) dagbefälet och väbeln att, om förhållandena sådant påkalla, hos högste befälhafvaren på platsen göra hemställan om lokalernas stängande äfven på andra tider.

Utöm i de nu nämnda lokalerna, serveras maltdrycker äfven uti officerscorpens och underofficerscorpens matpaviljonger, dock ej å andra än de respektive corpsernas egna medlemmar eller deras gäster.

Utskänkningen inom det egentliga lägerområdet bestrides för närvarande af ett bryggeribolag i Örebro, enligt kontrakt, uppgjort för åren 1896, 1897 och 1898.

Utskänkningen inom den utöm det egentliga lägerområdet belägna värdshusbyggnaden — den enda å mötesplatsen — bestrides af enskild person.

2:o) Hvad ofvan nämnts angående lokalernas stängande m. m. torde delvis utgöra svar på den uppställda frågan n:o 2.

Polisuppsigten inom lägerområdet utöfvas af regementets väbel.

Å sön- och helgdagar och vid sådana tillfällen, då folk från kringliggande bygd väntas komma att besöka lägerplatsen i större mängd, är vanligtvis ortens kronolänsman, boende omkring 3 km. från mötesplatsen, der tillstädes jemte en eller flera af de i orten boende fjerdingmännen.

3) *Många* fall af fylleri pläga ej förekomma vid dessa tillfällen.

De fall, som förekomma, bero, enligt mitt förmenande, ej så mycket på ölutskänknigen å lägerplatsen, utan hufvudsakligen derpå, att de besökande medföra spirituosa.

Något lönkrögeri har ej under de senaste åren idkats å lägerplatsen eller i dess granskap, såvidt jag genom regementsväbeln och öfrigt befäl kunnat erfara.

Örebro den 10 februari 1897.

JOHN LILLIEHÖÖK.

Sekundchef.

B. Lindblad.

Till herr statsrådet och chefen för kongl. landförsvarsdepartementet. *Kongl. första lifgrenadierregementet.*

Med anledning af kongl. landförsvarsdepartementets kommando-expeditions E. P. M. af den 9 innevarande månad, n:o 143, får jag härmed värdsamt afgifva svar å deri framställda trenne frågor:

1) Utskänkningen af vin och öl liksom hela marketenterirörelsen i öfrigt å lägerplatsen Malmen bestrides af en för båda lifgrenadierregementena gemensam entreprenör mot en till de båda regementenas plankassor ingående, på dessa lika fördelad, årlig afgift. Afskrift af de med denne nu gällande kontrakt bifogas värdsamt;

2) Förutom å regementets sida ett ständigt, noggrant öfvervakande af iakttagandet utaf tjenstgöringsreglementets föreskrifter i fråga om ordningen vid marketenterierna, och en ovilkorlig tillämpning af de i ofvannämnda kontrakt för nående af detta mål intagna stränga bestämmelser, samt betydlig inskränkning af utskänkningstiderna på sön- och helgdagar, då lägerplatsen egentligen besökes af folk från kringliggande bygd i större mängd, vid hvilka tillfällen, om så finnes nödigt, all utskänkning inställes, har sedan flera år tillbaka Kongl. Maj:ts befallningshafvande i länet förordnat en särskild polistjensteman, som under hela vapenöfningstiden är bosatt å mötesplatsen för att hafva tillsyn öfver der befintliga, under krigslagarna icke lydande personer samt väcka åtal mot af dessa begångna förbrytelser.

3) Beträffande antalet på lägerplatsen förekommande fall af fylleri vid de tillfällen, då denna i större mängd besökes af folk från kringliggande bygd, torde närlägda uppgifter från åren 1894, 1895 och 1896 från domhafvanden i Åkerbo, Bankekind och Hanekinds härad derom lemna bästa upplysning.

Af dessa, hvilka omfatta åtalade förbrytelser, begångna under vapenöfningstiden inom de båda lifgrenadierregementenas lägerområden af icke under krigslagarne lydande personer, framgår, att antalet sådana under nämnda treårsperiod utgjort 37, hvaraf dock blott 24 kunna hänföras till fylleri.

Under samma tidrymd hafva vid kongl. första lifgrenadierregementet blifvit stam och bevärning ålagda tillsammans 54 disciplinära bestraffningar för enahanda förbrytelse, hvartill kommer ett antagligen

något mindre antal bestraffningar vid kongl. andra lifgrenadierregementet, bland hvars beväring ej ingår någon af de större städernas befolkning och som dessutom haft mindre numerär både stam och beväring. De åtalade fylleriförseelserna skulle sålunda i medeltal under dessa tre årens vapenöfningar utgöra 40 à 45, begångna af en personal, som hvarje år under 70 dagar minst stigit till 2,000 och under 24 dagar till omkring 4,000 med inberäkning af inom lägret varande och i dess omedelbara närhet boende civila befolkning.

Härtill komma besökande från kringliggande bygd, hvilkas antal vid vissa tillfällen, såsom vid pingst och midsommar, kan uppgå till 3 à 4,000 personer.

Tages allt detta i betraktande, torde procenten af fyllerifall å lägerplatsen Malmen få anses såsom särdeles ringa, och få samhällen af motsvarande storlek kunna, efter hvad jag tror, förete något härmed jemförligt.

Det är rätt svårt att här angifva, hvarpå de, såsom jag här haft äran visa, rätt fåtaliga fylleriförseelserna kunna bero. Att de endast undantagsvis komma från den väl ordnade och öfvervakade utskänkingen å lägerplatsen, tror jag mig med säkerhet kunna säga.

Jag är tvärtom fullt förvissad, att ett indragande af denna, om ock blott sön- och helgdagar, skulle vara ett ödesdigert missgrepp, som skulle hafva till följd lönkrögeri, hvaraf enligt förut åberopade uppgifter under treårsperioden blott ett fall förekommit samt inköp af rusdrycker från det på blott 6 km. afstånd från mötesplatsen belägna Linköping.

Att en del såväl af stammen som beväringsmanskapet till mötena medföra rusdrycker likasom att sådana medhafvas af den mötesplatsen besökande civila befolkningen både för att deraf njuta sjelfva och undfägna sina släktingar och vänner bland »krigsfolket», torde lika litet kunna bestridas som det kan förekommas, och torde man häruti nog kunna finna anledningar till ej få fylleriförseelser, begångna af såväl militärer som civila; men att tillgången af på detta sätt åtkomliga rusdrycker och deraf föranledda fylleriförseelser skulle i hög grad ökas genom indragandet af den ordnade ölutskänkingen i lägret, lider ej tvifvel.

Slutligen anhåller jag att vördsamt få fästa herr statsrådets uppmärksamhet vid, att marketenterirörelsen å en lägerplats omfattar ej blott utskänkning af öl, utan ock servering af mat, den senare i ganska stor omfattning å den, der jag har äran föra befälet. Om än njutandet af maldrycker på något håll må anses obehörigt under vissa dagar, kan svårigen någon inskränkning i matsservering då ske för den ej

ringa personal, som i detta hänseende är uteslutande hänvisad till marketenterierna, och att tillfälligtvis skilja dessa serveringar från hvarandra, lär i praktiken ej låta sig göra.

Linköping den 12 februari 1897.

WILHELM REUTERSVÅRD.

Regementschef.

Afskrift.

Kontrakt.

Till Motala bryggeriaktiebolag upplåtes marketenterirörelsen vid båda lifgrenadierregementena under deras samtliga möten med stam och beväringsskaps åren 1895, 1896 och 1897 å lägerplatsen Malmén på följande villkor:

1:o) I årligt arrende för utöfvande af denna rörelse betalas åttatusenåttahundra femtio (8,850) kronor, hvilket belopp hvarje år den 1 juli erlägges till regementsintendenten vid kongl. första lifgrenadierregementet.

2:o) För rörelsens bedrivande upplåtes till Motala bryggeriaktiebolag 2:ne marketenteribygnader inom hvartera regementets läger, åliggande det bolaget att själf låta bättra och laga, hvad som under begagnandet förfäres af rummens och lägenheternas i dessa byggnader tillhörigheter, såsom fönsterrutor, nycklar, lås m. m., så att de vid aflyttningen äro i det ordentliga skick, som efter aktsamt begagnande motsvarar brukbarheten vid inflyttningen, och att, då aflyttning sker, lemna rum och lägenheter rengjorda.

3:o) Förändrade mötestider eller större fälttjenstövningar, under hvilka truppen för flera eller färre dagar är aflägsnad från mötesplatsen, berättiga icke till nedsättning af ofvan bestämda arrendebelopp. Skulle deremot beväringss- eller regementsmöte något år indragas, skall minskning af arrendet ega rum med hälften för första klassens beväringssmöte, en sjettedel för andra klassens beväringssmöte och en femtedel för regementsmötet.

4:o) Den upplåtne marketenterirörelsen omfattar utskänkning och försäljning enligt taxa af mat, vin, öl och andra maltdrycker, läske-

drycker, kaffe och mjölk m. m., som till en dylik rörelse hörer. Af dessa varor skola i marketenterierna alltid finnas att tillgå mjölk, öl och svagdricka, och få endast varor af god beskaffenhet och till taxa fastställda pris försäljas; egande vederbörande befälhafvare att, när han så för godt finner, härom på stället låta göra undersökning, för hvilket ändamål behöfliga varor skola af bolaget tillhandahållas utan betalning. Påträffas i marketenterierna förskämda eller förfalskade varor, har vederbörande befälhafvare rätt att låta förstöra desamma.

5:o) De af regementets chef eller befälhafvare hvar och en inom sitt läger gifna föreskrifter såväl i afseende på ordning och snygghet vid marketenterierna som på beskaffenheten af de till salu hållna varorna skola lända till ovilkorlig efter rättelse.

6:o) Beträdes någon af den vid marketenterierna anställda personal med oordentlighet eller osedligt uppförande eller med öfverträdelse af bestämmelserna eller taxa, skall sådan på derom af vederbörande befälhafvare gjord tillsägelse genast afskedas. Lösaktiga qvinnor få under inga vilkor anställas vid marketentierörelsen.

7:o) Vid inträffande mindre fälttjänstövning eller fältmarscher skall på tillsägelse truppen å anvisade ställen tillhandahållas ofvannämnda varor till samma pris som på mötesplatsen.

8:o) Skulle under den tid, detta kontrakt afser, skatt komma att läggas på försäljning eller tillverkning af maltdrycker, höjes taxan med det belopp, hvarmed varan i följd deraf inom orten fördyrats från och med den tid, den förhöjda beskattningen kommer att tillämpas.

Skulle åter rent förbud på maltdrycksförsäljning å mötesplatsen utfärdas, upphör detta kontrakt, så snart förbudet träder i kraft.

Arrendeafgiften bestämmes i så fall med hänsyn till föreskriften i punkt 3.

9:o) Göres af vederbörande befälhafvare befogade anmärkningar minst tre gånger öfver varornas beskaffenhet eller det sätt, hvarpå marketentierörelsen i allmänhet utöfvas, är kontraktet förverkad och bolaget skyldigt att inom 14 dagar derefter upphöra med rörelsen, med åliggande dock fortfarande för honom att erlägga det öfverenskomna arrendebeloppet för det löpande året.

10:o) Uppstå olika meningar kontrahenterna emellan rörande tolkningen af någon bestämmelse i detta kontrakt, så får afgörandet deraf icke hänskjutas till domstol, utan skall hvad regementschef, hvar och en för sitt läger, beslutar, vara gällande.

11:o) I afseende på nedan upptagna artiklar skola nedannämnda pris lända till efter rättelse:

1 butelj ($\frac{2}{3}$ l.) bajerskt öl	20 öre
$\frac{1}{2}$ d:o ($\frac{1}{3}$ l.) d:o	12 „
1 l. fatöl, bajerskt öl	25 „
1 seidel ($\frac{1}{3}$ l.) d:o d:o	10 „
1 l. svagdricka	5 „
1 l. skummjolk	5 „

Försäljningsprisen å vin, mineralvatten och öfriga läskedrycker skola vara godkända af regementscheferna.

12:o) Bolaget skall alltid inom regementenas lägerområde hafva anställd en person, som i dess ställe ansvarar för ordningen inom markententerierna, och som af vederbörande må emottaga de föreskrifter, hvilka kunna komma att meddelas.

13:o) Detta kontrakt får icke utan regementschefernas medgifvande på annan person öfverlåtas.

14:o) Såsom säkerhet för betalning af arrendeafgifterna enligt detta kontrakt öfverlemnas en behörigen bevittnad borgensförbindelse af grosshandlanden J. Andersson, rådmannen J. N. Nordstén och ingenjören A. G. Gustafsson.

15:o) Af detta kontrakt äro (tre) 3 likalydande exemplar upprättade, hvaraf ett förvaras hos hvardera af regementsintendenterna vid kongl. första och andra lifgrenadierregementena och ett aflemnas till Motala bryggeri-aktiebolag.

Linköping den 17 november 1894.

Wilhelm Reutersvärd.

Chef för kongl. första lifgrenadierregementet.

Fritz Lovén.

Chef för kongl. andra lifgrenadierregementet.

Med detta kontrakt förklarar jag mig å bolagets vägnar nöjd samt förbinder mig härigenom till dess noggranna uppfyllande.

Linköping den 17 november 1894.

För Motala bryggeri-aktiebolag.

J. A. Nordstén

g. Eric Åkesson.

På en gång närvarande vittnen:

Emil Schreiber.

Auditör.

Fredrik Björkman.

Löjtnant.

Enligt oss emellan träffadt aftal skall förestående kontrakt gälla äfven för åren 1898 och 1899 under båda lifgrenadierregementenas samtliga möten med stam och beväringmanskap på samma vilkor som förut.

Malmen i maj 1896.

Wilhelm Reutersvärd.

Chef för kongl. första lifgrenadierregementet.

Fritz Lovén.

Chef för kongl. andra lifgrenadierregementet.

För Motala bryggeri-aktiebolag.

Eric Åkesson.

Vidimeras.

Mauritz Schenström.

Regementsintendent.

Under år 1894 hafva, efter åtal af den å lägerplatsen Malmen särskildt förordnade polistjenstemannen Seth Bäckström, tolf (12) under krigslagarne icke stående personer blifvit vid Åkerbo, Bankekinds och Hanekinds häradsrätt dömda för brott, begångna under pågående vapenmöten å nämnda lägerplats.

Af dessa tolf personer dömdes:

en för fylleri, förargelseväckande uppförande och misshandel;

en för fylleri och oljud m. m.;

en för fylleri, oljud och misshandel;

sju för fylleri och

två för olaga handel.

Linköping den 10 februari 1897.

Af domarembetet:

Fr. Gustafson.

Under år 1895 hafva, efter åtal af den å lägerplatsen Malmen särskildt förordnade polistjenstemannen Seth Bäckström, fjorton (14) under krigslagarne icke stående personer blifvit vid Åkerbo, Bankekinds och Hanekinds häradsrätt dömda för brott, som föröfvats under pågående vapenmöten å nämnda lägerplats.

Af dessa fjorton personer dömdes:

två för fylleri och oljud;

tre för fylleri;
fyra, deribland en qvinna, för olaga handel;
två för oloflig handel med öl och andra maldrycker;
en för olaga brännvinsutskänkning;
en för djurplågeri; och
en för bedrägeri vid handel.

Linköping den 10 februari 1897.

Af domareembetet:

Fr. Gustafson.

Under år 1896 hafva, efter åtal af den å lägerplatsen Malmen särskildt förordnade polistjenstemannen Seth Bäckström, elfva (11) under krigslagarne icke lydande personer blifvit vid Åkerbo, Bankekinds och Hanekinds häradsrätt dömda för brott, som föröfvats under pågående vapenmöten å nämnda lägerplats.

Af dessa elfva personer dömdes:

fyra för fylleri;
en för fylleri och öfverdådig framfart;
en för fylleri, våldsamt motstånd vid offentlig förrättning, förargelseväckande uppförande och missfirmelse;
en för fylleri och våldsamt motstånd vid offentlig förrättning;
en för våldsamt motstånd vid offentlig förrättning;
en för fylleri och missfirmelse;
en för snatteri; och
en för misshandel.

Linköping den 10 februari 1897.

Af domareembetet:

Fr. Gustafson.

Kongl. andra Till herr statsrådet och chefen för kongl. landtförsvarsdepartementet.
lågrenadier-
regementet.

Jemlikt kongl. landtförsvarsdepartementets kommandoexpeditioners E. P. M. af den 9 dennes, n:o 143, får jag härmed vördsamt afgifva följande svar på de i densamma framställda frågor:

1. Utskänkningsrättigheten af vin och maldrycker å regementets mötesplats eger rum i tvenne marketenteribyggnader, uppförda af genom de sammans uthyrande influtna medel.

Utskänkningsrättigheten är enligt vissa i kontrakt upptagna vilkor för närvarande upplåten åt Motala bryggeriaktiebolag.

Ordningen vid utskänkningeu och inom marketenterierna, hvilka hållas öppna mellan revelj och tapto med undantag af den tid, under hvilken öfning eller gudstjenst eger rum, står under närmaste tillsyn af regementsväbeln och öfvervakas af regementsdagbefälet.

2. Med anledning af de ytterst sällsynta fall af fylleri, som numera förekomma vid de tillfällen, då folk i större mängd från kringliggande bygd besöker lägerplatsen, har ingen annan åtgärd för utskänknings ordnande vid dylika tillfällen ansetts behöflig än utfärdandet af den föreskrift till regementsväbeln och regementsdagbefälet, att, om någon som helst oordning förspörjes inom marketenterierna, ofördröjligen låta stänga desamma.

Enligt hvad ofvan sagts, förekomma numera ytterst få fall af fylleri vid de tillfällen, då allmänheten i större antal besöker lägerplatsen, och torde med största sannolikhet, för att icke säga visshet, de få fall, som förekommit, haft sin orsak hvarken i den under noggrann tillsyn ställda utskänknings af vin och maldrycker, som eger rum å mötesplatsen, och ej heller i der utanför utöfvadt lönkrögeri, utan deruti, att de besökande sjelfva medfört spirituosa.

Linköping den 12 februari 1897.

C. A. G. AHNSTRÖM.

Regementsbefälhafvare.

C. W. Lokrantz.

Till chefen för kongl. landtförsvarsdepartementet.

Såsom svar å de i E. P. M. från kongl. landtförsvarsdepartementets kommandoexpedition den 9 dennes, n:o 143, till mig ställda frågor får jag härmed vördsamt meddela följande beträffande de förhållanden inom kongl. Vestgöta regementes etablissement å Axvall, hvilka i ofvannämnda E. P. M. afses: *Kongl. Vestgöta regemente.*

1. Någon utskänkning af *vin* förekommer icke. I sammanhang med försäljning af matvaror och dylikt åt manskapet är i regementets marketenterier utskänkning af *maltdrycker* medgifven på det sätt, att dessa marketenterier äro upplåtna åt en entreprenör, som enligt af regementschefen fastställd taxa tillhandahåller manskapet dylika varor samt öl och svagdricka.

2. Till förekommande af fylleri stå följande medel till förfogande:

a) af regementschefen fastställda ordningsregler skola af såväl marketenteripersonal som konsumenter efterleivas;

b) civila personer hafva i regeln icke tillträde till marketenterierna. Dock får regementets personal dit införa släktingar och bekanta;

c) att försäljning af mat och dricksvaror i kaserngatorna eller på öfningsfältet är förbjuden;

d) marketenterierna få hållas öppna blott å af befälhafvaren i lägret bestämda tider och skola vara stängda senast vid tapto (kl. 9 e. m.);

e) skulle af fylleri förorsakad oordning inträffa, är vederbörande dagbefäl förpligtadt ingripa och eventuellt vidtaga åtgärder för marketenteriernas stängning och all serverings upphörande;

f) för öfvervakandet af ordningen bland den allmänhet, som besöker lägret, finnes under vapenöfningstiden en kommunal polistjenstman att tillgå uti Axvalls omedelbart invid lägerplatsen belägna stations-samhälle.

3. Dessa åtgärder hafva visat sig för ändamålet fullt tillfyllestgörande, hvadan också jemförelsevis få fall af fylleriförseelser förekomma vid regementet. Sålunda hafva enligt straffjournalerna under åren 1891—1895 förekommit i medeltal per år allenast 29 bestraffningar för fylleri, hvilket utgör 1,05 procent af den vapenöfvade styrkan. Härvid måste anmärkas, att en mycket stor del af dessa fylleriförseelser falla på in-

ryckningsdagarne och måste tillskrifvas af manskapet från hemorten medförd spirituosa, samt att de i en del fall enligt förhållningsprotokollen kunna tillskrifvas af besökande medförda spritvaror.

Något lönkrögeri existerar icke, så vidt känt är, i lägerplatsens granskap.

Bland den allmänhet, som tillfälligtvis besöker lägerplatsen, förekommer icke heller fylleri i afsevärd grad.

På grund af hvad som ofvan anförts tillåter jag mig därför såsom min åsigt uttala, att de få fall af fylleri, som förekomma inom regementets lägerplats, icke i nämnvärd grad kunna tillskrifvas vare sig ölutskänknings på platsen eller lönkrögeri, men deremot i de allra flesta fall bero på vid inryckningarna af manskapet och under öfnings-tiden af besökande medförd spirituosa.

Sköfde den 13 februari 1897.

AXEL VON MATERN.

Regementschef.

B. B. E. Mörcke.

Till chefen för kongl. landtförsvarsdepartementet.

Såsom tillägg till min under den 13 dennes, n:o 164, ingifna skrifvelse angående utskänknigen af maldrycker inom kongl. Vestgöta regementets etablissement å Axvall får jag härmed värdsamt öfversända ett af mig infordradt yttrande från kronofogden i Skara fögderi, som bestyrker min uppgift, att fall af fylleri bland den allmänhet, som plägar besöka regementets lägerplats, blott ytterst sällan förekommer.

Sköfde den 15 februari 1897.

AXEL VON MATERN.

Regementschef.

B. B. E. Mörcke.

Till chefsemetet vid kongl. Vestgöta regemente.

Sedan chefsemetet i medelbar skrifvelse den 11 dennes, med anledning af en i Riksdagen väckt motion om ändring i förordningen

angående försäljning af vin och maltdrycker anmodat mig afgifva yttrande, huruvida vid de tillfällen, då folk från kringliggande bygd i större mängd besöka lägerplatsen Axvall, många fall af fylleri inträffa och hvaraf dessa kunna anses bero, får jag vördsamt tillkännagifva:

att i hela Valle härad under åren 1892—1896 ej blifvit för fylleri bötfälde mer än 23 personer, eller 4 à 5 stycken årligen; och att på sjelfva lägerplatsen Axvall under pågående möten ytterst sällan förekomma fylleri och oordningar, samt att, när sådant någon gång inträffar, orsaken dertill hufvudsakligen är att söka i de af civila personer, hvilka besöka sina bekanta bland manskapet, medförda förråd af spritdrycker, men ingalunda i vin- och maltdrycksförsäljningen å lägerplatsen.

Sjötuna i Skara fögderis kronofogdekontor den 13 februari 1897.

A. STOCKMAN.

Till herr statsrådet och chefen för kongl. landtförsvarsdepartementet.

*Kongl.
Smålands
grenadier-
corps.*

Med anledning af kongl. landtförsvarsdepartementets kommando-expeditions E. P. M. den 9 dennes, n:o 143, får jag härmed vördsamt meddela:

1:o) att af Kongl. Maj:ts befallningshafvande är beviljadt tillstånd till utskänkning af vin- och maltdrycker å endast ett ställe inom corpsens etablissement;

2:o) att lägerplatsen numera, sedan beväringmännen ej tillhöra kringliggande trakt, icke besökes af folk i större mängd, hvadan inga andra åtgärder äro vidtagna eller hittills befunnits nödiga för förekommande af fylleri än de, som finnas anbefalda i gällande lägerinstruktion, nemligen att marketenteriet skall vara stängdt — förutom mellan tapto och revelj — å alla öfningstider samt dessutom ett par timmar under sön- och helgedagsförmiddagar; hvarförutom vederbörande dagbefäl eger rätt att, om så skulle anses behöfligt, låta stänga detsamma;

3:o) högst få fall af fylleri hafva vid dessa tillfällen förekommit, och kunna dessa ej anses bero på ölutskänkningen utan på af de besökande sjelfva medförd spirituosa.

Hvad fylleriförseelserna bland truppen vidkommer, hafva dessa till största delen begåtts af beväringsmanskapet under detsammas samling och färd till mötesplatsen och sålunda äfven berott på medförd spirituosa.

Eksjö den 12 februari 1897.

R. RYDBECK.

Corpschef.

B. H. Munch.

*Kongl.
Uplands
regemente.*

Till herr statsrådet och chefen för kongl. landtförsvarsdepartementet.

Med anledning af kongl. landtförsvarsdepartementets kommandoexpeditioners E. P. M. den 9 dennes, n:o 143, angående utskänkingen å mötesplatsen får jag härmed vördsamt besvara deri framställda frågor:

1:o) Utskänkingen handhafves af en marketentare, hvilken dertill af konungens befallningshafvande i länet för hvarje år erhåller tillstånd.

Enligt kontrakt är denne marketentare bunden att tillhandahålla truppen vin, maldrycker, kaffe m. m. till ett pris, som af mig fastställles och som alltid är lika med det i Upsala gängse.

Äfven är marketentaren och hans betjente enligt kontraktet underkastade lägerinstruktionens föreskrifter.

Marketenterierna få endast vara öppna på af mig bestämda tider, försäljning eger rum blott åt manskapet, ej till civila personer, hvilka få tillträde till marketenterierna blott i det fall, att de åtföljas af någon af regementets personal.

Ordningen vid desamma handhafves närmast af dagbefälet och regementsväbeln.

2:o) Mötesplatsen, Polacksbacken, besökes genom sitt nära grannskap till Upsala under hela mötestiden sön- och helgedagar och äfven vid andra tillfällen af en myckenhet civilt folk. Oordningar af någon betydelse hafva dervid aldrig förekommit, hvarför åtgärder såsom marketenteriernas stängning eller dylikt icke behöft vidtagas.

Undantagsvis — kanske en gång under hvarje möte — har någon berusad civil person af patrull blifvit införd i lägervaktens arresttält eller afvisats från mötesplatsen.

Polisuppsigten å platsen närmast till lägerområdet handhafves enligt Konungens befallningshafvandes förordnande äfven af regementsväbeln. Ordningen å Upsala stads område, som gränsar till mötesplatsen, skötes af polismyndighet i Upsala.

3:o) Fylleriförseelser vid sådana tillfällen förekomma *mycket sällan* och torde i de allra flesta fall förorsakas af spirituosa, medförd af den civila befolkningen. Något lönkrögeri förefinnes icke.

Stockholm den 10 februari 1897.

L. W. STJERNSTEDT.

Regementschef.

Erik Gahn.

*Kongl.
Skaraborgs
regemente.*

Till herr statsrådet och chefen för kongl. landtförsvarsdepartementet.

Till åtlydnad af kongl. landtförsvarsdepartementets kommandoexpedition E. P. M. den 9 dennes, n:o 143, med infordrande af svar å en del frågor rörande utskänkningen af vin och öl på lägerplatsen, får jag till svar å de framställda frågorna vördsamt anföra:

1:o) *att* utskänkningen af öl på lägerplatsen är ordnad sålunda: att tillhandahållandet af detta förfriskningsmedel jemte en del mat- och andra dryckesvaror, såsom bröd, smör, ost, kött, ägg, kaffe, mjölk och dricka sker uti 4 stycken regementet tillhöriga marketenteribyggnader enligt en af mig fastställd taxa och är öfverlåten till enskild person, med hvilken kontrakt uppgöres för hvarje år, och hvilken af Konungens befallningshafvande i länet på mitt förord erhåller tillstånd till utskänkningen;

2:o) *att* några särskilda åtgärder »för att förekomma fylleri vid sådana tillfällen, då folk från kringliggande bygd besöker lägerplatsen i större mängd» utöfver de allmänt gällande bestämmelserna ej äro för dessa tillfällen vidtagna, enär detta hittills visat sig vara öfverflödigt; ty dels

äro nemligen uti »instruktion för kasern- och lägertjenst för regementet» bestämmelser intagna: att försäljning af mat, dryckesvaror och dylikt är förbjuden å annan än af regementsväbeln anvisad plats och att marketentarna ej få till manskapet utlemna varor annat än mot kontant betalning och enligt anslagen taxa;

dels äro uti marketenterilokalerna anslagne i ofvan sagde instruktion intagna »ordningsregler för marketenterierna», af hvilka ordningsregler bestyrkt afskrift vördsamt bifogas; och

dels äro uti det med innehafvaren af utskänkingsrättigheterna upprättade kontrakt följande bestämmelser intagna, nemligen:

⇒) N. N. åligger derjemte vid vite af femtio (50) kronor jemte i nästa punkt stadgadt äfventyr ställa sig till efterrättelse de ordningsbestämmelser, som regementschefen finner vara af behofvet påkallade.

⇒) Skulle N. N. brista i fullgörandet af detta kontrakt anses detsamma å hans sida genast förverkadt samt är han

pligtig ersätta regementet all den förlust eller skada, som genom uraktlåtenhet å hans sida att fullgöra kontraktet kan för regementet uppstå; samt

3:o) att, vid de tillfällen, »då folk från kringliggande bygd besöker lägerplatsen i större mängd», *fall af fylleri högst sällan förekomma* och att de få fall, som under senaste åren förekommit utan tvifvel ej varit beroende hvarken på ölutskänknigen å lägerplatsen eller på lönkrögeri i dess närhet, utan derpå att de besökande sjelfva medfört spirituosa.

Sköfde den 12 februari 1897.

GUSTAF D'ALBEDYHLL.

Regementschef.

Gerhard Tham.

Afskrift.

Ordningsregler för marketenterierna.

1:o) Marketentare skall ställa sig till efterrättelse de bestämmelser i afseende på upprätthållande af snygghet och ordning, som meddelas af militärbefäl på order eller muntligen.

2:o) Marketenterierna hållas stängda under gudstjenst och exerxis, från tapto till revelj *samt för öfrigt a tider, som af militärbefälet särskildt anbefalles.* Då marketenterierna hållas stängda, få gäster icke uppehålla sig inom desamma.

3:o) Till förvaring i marketenterierna få icke emottagas matsäckskrin eller andra manskapets eller främmande personers tillhörigheter.

4:o) Gäster få icke tillåtas inträda i marketenteri annan väg än genom de dörrar, som särskildt för detta ändamål äro inrättade och icke heller ingå i köket eller innanför disken. Köksdörren får således begagnas endast af marketentaren sjelf och hans biträden samt af de personer, som å tienstens vägnar besöka marketenteriet.

5:o) Efter sedan tystnadssignal gifvits får ljus icke brinna inom marketenteri och all eld skall vara afsläckt.

Vidimeras:

Gerhard Tham.

Regementsqvartermästare.

Kongl. Södermanlands regemente. Till herr statsrådet och chefen för kongl. landtförsvarsdepartementet.

Till åtlydnad af kongl. landtförsvarsdepartementets kommando-expeditions E. P. M., n:o 143, får jag härmed vördsamt afgifva följande svar på deri framställda frågor.

1:o) Utskänkning af öl och läskedrycker å kongl. Södermanlands regementes mötesplats Malma hed — vin får der icke utskänkas — försiggår i tvenne marketenteribyggnader, hvarje byggnad inredd med 2 kök och 4 serveringsrum, hvarje rum afsedt för ett kompani.

Dessa marketenterier äro för en tid af fem år, räknadt från och med år 1894, uthyrda till disponenten för Eskilstuna bryggeriaktiebolag H. Egnell, mot kontrakt, som bland annat innehåller af herr regementschefen fastställd taxa på alla såväl mat- som dryckesvaror, hvilka få i marketenterierna serveras.

2:o) Sön- och helgdagar, då större tillopp af civila personer i allmänhet förekommer, hållas marketenterierna öppna endast från klockan 6—9 f. m.; 1—4,30 e. m. samt 7—9,30 e. m. Några vidare åtgärder att förekomma fylleri hafva icke varit af behovet påkallade.

3:o) Fall af fylleri hafva under de senare åren allt mera sällan förekommit. De flesta dylika förekomma på inryckningsdagar, till största delen förorsakad af medförda varor. De under mötestiden förekommande fall af fylleri, såväl bland regementets personal som bland den besökande civila befolkningen, härleda sig icke från ölotskänkningen vid marketenterierna, utan från den omedelbart intill mötesplatsen belägna köpingen Malmköping, i hvilken finnes ett bränvinsmagasin, ett värds- hus och ett utskänkningsställe (krog), som med stora och tydliga, från mötesplatsen väl synliga skyltar, inbjuda till förtäring af spritdrycker och af allmänheten flitigt besökas.

Såväl värds- hus som utskänkningsställe hållas fortfarande öppna sön- och helgdagar, med undantag af tiden för den allmänna gudstjensten i den närbelägna Lilla Malma kyrka.

Södertelje den 11 februari 1897.

PONTUS SVINHUFVUD.

Regementsbefälhafvare.

Till herr statsrådet och chefen för kongl. landtförsvarsdepartementet.

*Kongl.
Kronobergs
regemente.*

Till åtlydnad af E. P. M. den 9 dennes, n:o 143, får jag vördsamt afgifva följande svar å uti samma E. P. M. framställda frågor:

Utskänkningsen af öl och vin på Kronobergshed är ordnad på det sätt, att rättighet till all ölutskänkning derstädes äfvensom af vin, såvidt det angår marketenterilokalerna, är af Konungens befallningshafvande på af mig tillstyrkt ansökan öfverlåten till den person, som är till marketenterare å mötesplatsen antagen. Hvad officers- och underofficers-corpserna angår, taga de sitt vinbehof ur egna i de olika corpsernas hus å mötesplatsen belägna förvaringslokaler.

För att förekomma fylleri vid sådana tillfällen, då folk från kringliggande bygd besöka lägerplatsen i större mängd, äro följande åtgärder vidtagna:

På af regementschefen gjord begäran är der, för upprätthållande af allmän ordning utom lägerområdet en särskild polisman af Konungens befallningshafvande stationerad i mötesplatsens omedelbara närhet, och dels äro de vid ingångarne till lägret utsatta poster instruerade att ej tillåta obehöriga civilklädde personer att genom desamma inkomma i lägret och således ej heller till de inom lägerområdet belägna marketenterilokalerna.

Många fall af fylleri förekomma ej, vare sig bland regementets personal eller bland omgifvande civila befolkning. Under tiden för stamrekrytmötet, korpralskolorna och beväringrekrytmötet förlidet år bestraffades för fylleri 1 sjukvårdssoldat och 2 beväringrekryter samt under regementsmötet 3 stam- och 6 beväringssoldater. Af såväl dessa som de af den civila begångna fylleriförseelserna kunna inga tillskrivas ölutskänkningsen på lägerplatsen ej heller lönkrögeri, utan torde de häröra från af de besökande medförd spirituosa.

Vexjö den 11 februari 1897.

HENRIC RAPPE.

Regementschef.

Arvid Bergenstråhle.

---

*Kongl.
Jönköpings
regemente.*

Till herr statsrådet och chefen för kongl. landtförsvarsdepartementet.

Med anledning af i E. P. M. den 9 i denna månad till mitt besvarande framställda frågor rörande försäljning af vin och maltdrycker å kongl. Jönköpings regementes lägerplats Skillingaryd får jag vördsamt anföra:

1) Utskänkning af vin och maltdrycker försiggår i 2:ne för ändamålet uppförda, regementet tillhöriga marketenteribyggnader och rörelsen är öfverlåten åt en restauratör på sätt för sistlidna år gällande, i afskrift bifogade kontrakt närmare utvisar.

2) Marketenterierna hållas stängda under gudstjenst och öfnings-tid. För öfrigt äro inga åtgärder vidtagna till förekommande af fylleri vid sådana tillfällen, då folk från kringliggande bygd i större mängd besöker lägerplatsen och det af skäl hvilka i nästföljande punkt angifvas.

3) Med anledning af en genom nykterhetsiffrare åstadkommen petition till regementschefen att inskränka utskänkning af vin och maltdrycker på mötesplatsen under förebärande, att särskildt sön- och helgdagar ordning och sedlighet betänkligt stördes af »en å jern- och landsvägar hemvändande drucken och oredig folkskara», lät jag för att närmare undersöka förhållandet och få bevis för det öfverdrifna i nämnda anförande, hvarje helgdagsafton under sistlidna års möten beordra en pålitlig underofficer att uppehålla sig vid jernvägsstationen vid de tider aftontågen afgingo för att noga aktgifva på förhållandet i allmänhet och särskildt anteckna antalet förekommande druckna samt der sådana observerades äfven, så vidt möjligt, efterforska hvar de haft sitt tillhåll och erhållit sin förplägnad.

Af denna undersökning konstaterades att någon störande oordning vid jernvägsstationen eller å bantågen icke förmärktes samt att under bevaringsrekrytmötet summa 10 och under regementsmötet 3 st. befunnits af starka drycker öfverlastade. Vidare utforskades, att af de förstnämnda 10 endast *en* blifvit öfverlastad i regementets marketentier, hvaremot de öfriga nio haft sitt tillhåll på den i närheten af jernvägsstationen befintliga gästgifvaregården. Förhållandet med de tre sistnämnde kunde i nämnda afseende icke utrönas, men dessa förekommo alla på en söndag, då lustturer voro anordnade till Skillingaryd, och

som redan på förmiddagen omedelbart efter tågans ankomst 2:ne deltagare förekommo synbart beskänkta, kan på goda grunder antagas, att de fått sin förplägning ur medförda förråd.

Förhållandet på landsvägarna har jag ej låtit undersöka, men då flertalet mötesplatsen besökande anlitar jernvägarne, är ej antagligt att större oordningar förekommit på de förra än på de senare.

Något lönkrögeri har jag ej hört omtalas i närheten af Skillingaryd, men har deremot anledning förmoda, att innehafvaren af gästgifvaregården utsträcker sin ölutskänkning mera än författningen medgifver, och så länge den civila befolkningen der får sitt lystmäte har jag ansett utan betydelse att för densamma stänga regementets marketenterier.

I afseende å den civila befolkningens besök å lägerplatsen är det endast undantagsvis sådan förekommer i större mängd. Utom vid midssommarfesten och då tillfälligtvis lustturer anställas från Jönköping äro besöken ganska sparsamma.

Jönköping den 10 februari 1897.

AUG. ÅSTRAND.

Regementschef.

C. Lagerman.

Afskrift.

Kontrakt.

Emellan kongl. Jönköpings regemente och herr Gustaf Svensson i Skillingaryd afslutas följande kontrakt:

1:o) Till herr Gustaf Svensson upplåtas under innevarande års möten å Skillingaryd tvenne regementet tillhöriga, å lägerområdet belägna marketenteribyggnader, uti hvilka herr Svensson må utöfva försäljning af vin, malt- och läskedrycker samt kaffe och mat, sedan herr Svensson i behörig ordning erhållit tillstånd till dylik försäljning; och eger herr Svensson uteslutande rätt till försäljning af vin, malt- och läskedrycker inom lägerområdet utom i det fall, att servering sker till spisgäster;

2:o) Fastställd taxa å de varor, som få försäljas i marketenteribyggnaderna tillhandahålles herr Svensson vid bevaringsrekrytmötets början;

3:o) I hyra för marketenteribyggnaderna betalar herr Svensson *två tusensexhundra (2,600) kronor*, hvilket belopp skall erläggas vid detta kontrakts underskrifvande;

4:o) Herr Svensson är skyldig bestrida alla med rättigheten till försäljning af vin och maldrycker förenade utskylder och omkostnader;

5:o) Herr Svensson eger ej, att, utan särskildt tillstånd, å annat ställe på mötesplatsen utöfva försäljning af vin och maldrycker;

6:o) Herr Svensson åligger att ställa sig till efterrättelse de föreskrifter, som i afseende å tiden, hvarunder marketenteribyggnaderna skola vara stängda, äro eller varda utfärdade;

7:o) Herr Svensson skall noggrant öfvervaka, det ordning och snygghet iakttagas vid utöfvandet af ofvannämnda försäljning, samt i sådant afseende jemväl ställa sig till efterrättelse af vederbörande gifna föreskrifter.

Jönköping den 29 februari 1896.

Å kongl. Jönköpings regementes vägnar:

Iw. Wickström.
Regementsintendent.

Med detta kontrakt förklarar jag mig nöjd och förbinder mig det samma uppfylla.

Gustaf Svensson.

På en gång närvarande vittnen:

W. Lundeberg.

Ernst Lundeberg.

Vidimeras ex officio.

Iw. Wickström.
Regementsintendent.

Till herr statsrådet och chefen för kongl. landtförvarsdepartementet. *Kongl. Dal-*
regementet.

På de i E. P. M., n:o 143, af den 9 i denna månad framställda frågor får jag beträffande regementets lägerplats Romehed vördsamt lemna följande svar.

I de vid den öfver en del af lägerplatsen gående landsväg befintlige salustånd samt i ett af marketenterierna får utskänkning af malt-drycker ega rum, men i det andra marketenteriet af endast svagdricka, allt blott till regementets personal.

Uti en s. k. paviljong och en derinvid belägen trädgård tillåtes utskänkning af vin och maldrycker till regementets personal, till resande och till der spisande gäster.

Vid denna rörelses bedrivande gälla de bestämmelser, som finnas angifna i lägerinstruktionen, och som af befälhafvaren på stället kunna komma att meddelas; innehållande lägerinstruktionen, att paviljongen med trädgård samt marketenterierna få hållas öppna å söckendagar från revelj till klockan 9,30 e. m. emellan excercistiderna samt sön- och helgdagar klockan 7—9 f. m. samt klockan 12—3 och 8—9,30 e. m., samt att salubodarne skola hållas stängda under den tid, då gudstjenst förrättas äfvensom under excersistiderna.

För upprätthållande af ordningen vid de tillfällen, då större folksamlingar äro att emotse, utsättes en underbefälspost, hvarjemte vid sjelfva lägerplatsen är bosatt en fjerdingsman samt på en kilometers afstånd länsmanen i orten med hvilken telefonförbindelse finnes.

Fylleriförseelser förekomma numera högst sällan och förorsakas ej af ölutskänkningen på lägerplatsen, men torde grunden till dessa förseelser vara att söka dels i det på en kilometer från lägerplatsen belägna gästgifveriet i Buskåker med dermed förenade bränvinsutskänkingsrörelse dels ock i den tillförsel af bränvin och öl, som genom besökande sker till mötesplatsen.

Falun den 12 februari 1897.

CARL VON ROSEN.

t. f. Regementschef.

Gustaf Ihrman.

*Kongl.
Helsinge
regemente.*

Till herr statsrådet och chefen för kongl. landtförsvarsdepartementet.

Till svar å E. P. M. den 9 innevarande månad, n:o 143, får jag härmed värdsamt meddela följande:

1:o) Utskänkingen af vin och öl å regementets mötesplats Mohed är kontraktsevenligt utarrenderad till en marketentare.

2:o) Till förekommande af fylleri få stånden icke hållas öppna annat än å särskildt bestämda tider, som af högste befälhafvaren på stället äro fastställda, och i alla händelser endast under fritider.

I öfrigt är marketentaren förpligtigad att ställa sig till efterrättelse, hvad lägerinstruktionen, strafflagen för krigsmagten och tjenstgöringsreglementet för armén samt gällande förordningar om försäljning af spirituösa och icke spirituösa drycker och hvad högste befälhafvaren på stället föreskrifver. Försäljning får icke ske annat än till regementets personal.

3:o Bland regementets personal förekomma endast sparsamt fylleriförseelser, och torde med visshet kunna sägas, att dessa i allmänhet bero derpå, att besökande medföra spirituosa dels anskaffad från hemorten, dels från försäljningslokaler i mötesplatsens omedelbara granskap.

Gefle den 11 februari 1897.

K. R. F. REUTERSKIÖLD.

Regementschef.

L. Fineman.

Till herr statsrådet och chefen för kongl. landtförvarsdepartementet.

Kongl. Elfsborgs regemente.

På grund af kongl. landtförvarsdepartementets kommandoexpeditionens skrifvelse af den 9 dennes, n:o 143, får jag till svar på de deruti framställda frågor vördsamt meddela:

1) att utskänkningsen af vin och öl å regementets lägerplats är anordnad i tvenne marketenteribyggnader, der försäljningen af dessa drycker samt matvaror eger rum på bestämda tider och mot pris efter i lokalen anslagna taxor; dagbefäl och väbel handhafva tillsynen öfver ordningen inom lokalerna;

2) att vid de få tillfällen, då lägerplatsen besökes af en större mängd folk från kringliggande bygd, ordningen upprätthålles genom från lägervakten utsände patruller, hvarjemte, om så erfordras, marketenterierna stängas för längre eller kortare tid;

3) att vid det fall, som omnämnes under mom. 2 ofvan, det visserligen förekommer fall af fylleri, men att dessa icke äro många och snarare synas förorsakas af att de besökande medföra spirituosa än allenast af ölutskänkningsen i marketenterierna.

På grund af anhållan hos Konungens befallningshafvande i länet har regementsväbeln erhållit förordnande såsom polisman i orten under mötestiden för att hufvudsakligast förhindra lönkrögeri, och har, så vidt det kunnat utrönas, icke sådant bedrifvits de senare åren i lägerplatsens närhet.

Borås den 12 februari 1897.

LUDV. LILJENCRANTZ.

Regementschef.

Otto Mannerfelt.

---

*Kongl.
Vestgöta Dals
regemente.*

Till herr statsrådet och chefen för kongl. landtförsvarsdepartement.

Med anledning af kongl. landtförsvarsdepartementets kommando-expeditions E. P. M. den 9 dennes, n:o 143, får jag härmed värdsamt meddela:

1:o) Å regementets mötesplats äro genom lägerförvaltningen, som förvaltar den s. k. lägerkassan, utarrenderade två marketenteribyggnader, der tillfälle är beredt för manskapet och allmänheten att enligt fastställd taxa få köpa malt- och läskedrycker samt mat, men icke vin. Dessa marketenterier hållas stängda under de tider på dagen, då öfningar pågå, samt under sön- och helgdagar med undantag af fyra timmar.

2:o) Förutom den inskränkning i tiden för marketenteriernas öppnande, som vidtagits under sön- och helgdagar, då folk från kringliggande bygd i regeln allmännare besöker mötesplatsen, har, för att förekomma fylleri och deraf härrörande oordningar, hos Konungens befallningshafvande i länet begärts, att extra polisman måtte förordnas att vid dessa tillfällen uppehålla sig å mötesplatsen.

3:o) Vid ifrågavarande tillfällen förekomma sällan fall af fylleri, och äro dessa i de allra flesta fall beroende på, att de besökande sjelfva medföra spirituosa. Lönkrögeri finnes mig veterligen icke i mötesplatsens närhet.

Venersborg den 10 februari 1896.

O. W. LÖWENBORG.

Regementschef.

A. Tham.

Till herr statsrådet och chefen för kongl. landtförsvarsdepartementet.

Kongl.
Bohusläns
regemente.

På de i E. P. M. den 9 dennes, n:o 143, framställda frågor får jag härmed vördsamt afgifva följande svar.

På frågan: »Huru är utskänkningsordningen af vin och öl ordnad på den lägerplats, der Ni för befälet?»

Å kongl. Bohusläns regementes mötesplats, Backamo, utskänkes endast maltdrycker. Försäljningen af dessa försiggår i tvenne marketentier, uppbyggda och underhållna af den s. k. lägerkassan. Försäljningsrättigheten innehafves för närvarande af en bryggare, som här för årligen till lägerkassan erlägger en afgift af 3,000 kronor. För af denne bryggare anställd och af regementschefen gillad marketentare begäres genom chefsembetets försorg utskänkningsrättighet hos Konungens befallningshafvande. Med rättigheten för marketentaren att utskänka maltdrycker följer skyldigheten för honom att jemväl tillhandahålla mat, kaffe och läskedrycker. De pris, som betalas för i marketentierorna tillhandahållna varor, fastställas af regementschefen och anslås inom marketentierorna.

På frågan: »Hvilka åtgärder äro vidtagna för att förekomma fylleri vid sådana tillfällen, då folk från kringliggande bygd besöka lägerplatsen i större mängd?»

Regementsväbeln har order att till dagbefälet rapportera, när han anser ordningen fordra, att marketentierorna stängas. Dagbefälet efterser, om den begärda åtgärden är behöflig. Är så förhållandet, utrymmes på dagbefälets order marketentierorna och stängas för dagen. Den civila befolkningen bortföres genom vaktens försorg från lägerområdet, manskapet kvarhålls inom detsamma.

På frågan: »Förekomma vid dessa tillfällen många fall af fylleri, och hvarpå kunna de anses bero, på ölutskänkningsordningen å lägerplatsen, på lönkrögeri derutanför eller derpå, att de besökande sjelfva medföra spirituosa?»

De fylleriförseelser, som inträffa å Backamo äro ej till öfvervägande antal förlagda till de tillfällen, då folk från kringliggande orter besöka platsen, utan förekomma lika ofta på tiderna mellan dessa besök.

Fylleriförseelserna äro ej — enligt mitt förmenande — beroende på ölutskänkningsen på mötesplatsen, utan på det lönkrögeri, som i stor skala bedrifves rundt om densamma och årligen anmäles för vederbörande kronobetjening till beifrande. Ej heller tror jag, att de besökande medföra nämnvärda kvantiteter spirituosa, då de veta, att denna så lätt kan erhållas i de kring lägerplatsen befintliga stugorna, hvilka ligga utom befälets räckvidd.

Uddevalla den 11 februari 1897.

M. FJELLMAN.

Regementschef.

C. V. Rappe.

Till statsrådet och chefen för kongl. landtförsvarsdepartementet.

Kongl. Vestmanlands regemente.

Med anledning af E. P. M. n:o 143 af den 9 dennes från kongl. landtförsvarsdepartementets kommandoexpedition, deri jag anmodades till herr statsrådet aflemna svar på följande frågor, får jag härmed vördsammt anföra.

Frågan 1. »Huru är utskänkningsordningen af vin och öl ordnad på den lägerplats, der ni för befälet?» Svar: Maltdrycker utskänkas från tvenne marketenterier efter fastställd taxa. Vin får der ej säljas. Från ett på mötesplatsen beläget värdshus få vin och maltdrycker utskänkas till spisande gäster och i särskild lokal öl till allmänheten.

Frågan 2. »Hvilka åtgärder äro vidtagna för att förekomma fylleri vid sådana tillfällen, då folk från kringliggande byggd besöker lägerplatsen i större mängd?» Svar: Då större folksamling undantagsvis någon söndags eller helgdags eftermiddag synes göra det behöfligt, stängas marketenterierna under eljest tillåten tid; och äro patrullerande soldater beordrade till ordningens upprätthållande.

Frågan 3. »Förekomma vid dessa tillfällen många fall af fylleri, och hvarpå kunna de anses bero: på ölutskänkningsordningen å lägerplatsen, på lönkrögeri derutanför, eller derpå att de besökande sjelfva medföra spirituosa?» Svar: Endast undantagsvis förekomma svårare fylleriförelser, som då vanligast härleda sig från medförd spirituosa som grund med derpå följande öldruckning, men kan dock lönkrögeri ej med visshet anses uteslutet från de många i gränsen mot mötesplatsen uppförda lägenheter, ehuru sådant ej kunnat ledas i bevis.

Vesterås den 12 februari 1897.

A. REUTERSKIÖLD.

Regementschef.

J. N. Ifvarsson.

*Kongl.
Norrbottnens
regemente.*

Till herr statsrådet och chefen för kongl. landförsvarsdepartementet.

Uti E. P. M. från kongl. landförsvarsdepartementets kommando-expedition den 9 dennes, n:o 143, har jag erhållit befallning att afgifva svar å deri framställda frågor angående utskänkning af vin och öl å regementets mötesplats; och får jag i anledning häraf vördsamt anföra följande:

Beträffande första frågan: »Huru är utskänkningen af öl och vin ordnad på den mötesplats, der Ni för befälet?»

Att utskänkningen af vin icke varit tillåten å regementets mötesplats sedan år 1891; och att utskänkningen af öl, hvilken eger rum från ett schweizeri samt ett större och två mindre marketenterier, är tillåten hvardagarne från klockan 8 f. m. till klockan 9 e. m., under de tider på dagen, då öfningar ej pågå, och sön- och helgdagar endast från kl. 7,30 till kl. 8,30 f. m. Dock är innehafvaren af schweizeriet, der matservering eger rum, berättigad att äfven å dessa dagar servera öl till dem, som der intaga sina ordentliga måltider, vid dessa, hvarom allt föreskrifter äro intagna i de särskilda ordningsreglor, som jemlikt bestämmelserna i tienstgöringsreglementet för armén del III, kap. II, § 5, mom. 7 skola utfärdas att gälla för marketentarnes och manskapets inbördes förhållande; och äro dessa föreskrifter uppslagna i marketenterierna.

Vidkommande derefter andra frågan: »Hvilka åtgärder äro vidtagna för att förekomma fylleri vid sådana tillfällen, då folk från kringliggande bygd besöker lägerplatsen i större mängd?»

Att lägerplatsen besökes af civila personer i större mängd endast sön- och helgdagar; och att å dessa dagar i ordningens, nykterhetens och sedlighetens intressen utskänkningen af öl blifvit såsom redan i punkten 1 är framhållet, inskränkt till endast 1 timme på förmiddagen och å sådan tid, att civila personer ännu icke hunnit ankomma till lägerplatsen. I öfrigt har landshöfdingeembetet i länet på chefsembetets framställning förordnat regementsväbeln att med det skydd och den befoget, lag förlänar polisman, biträda vid upprätthållande af ordningen å Notvikens mötesplats och dess närmaste omnejd.

Angående slutligen tredje frågan: »Förekomma vid dessa tillfällen (vid större folksamlingar) många fall af fylleri; och hvarpå kunna de

anses bero: på utskänkningen på lägerplatsen, på lönkrögeri derutanför eller derpå att de besökande sjelfva medföra spirituosa?»

Att mötesplatsen besöktes under den tid, utskänkningen af vin var tillåten — den fick liksom utskänkningen af öl ega rum under sön- och helgdagar hela eftermiddagen utom de två timmar öfningarne på-gingo — af ett för härvarande förhållanden stort antal civila personer, af hvilka många genom nämnda utskänkingsrörelse berusade sig. Ordningen störande uppträden, dryckenskapens vanliga, för att icke säga ständiga, följeslagare, förekommo alltid vid ifrågavarande tillfällen såväl å mötesplatsen, der de dock kunde lätt afstyras, som ock der de berusade personerna under färden från nämnda plats drogo fram. Berättigadt missnöje uttalades från flere håll öfver dessa i sanning beklagliga förhållanden. Emellertid hafva, sedan, såsom jag ofvan nämnt, vinförsäljningen förbjudits och ölförsäljningen under sön- och helgdagar inskränkts till endast 1 timme på förmiddagen, förhållandena i berörda hänseenden mycket ändrat sig till det bättre.

Den civila befolkningen, som numera å sön- och helgdagar besöker mötesplatsen, är till antalet långt mindre än förut, och nykterheten bland densamma är god. Visserligen förekomma äfven nu fall af fylleri med deraf härledande störande uppträden, men dessa fall kunna gifvetvis ej vara beroende eller rättare sagdt orsakade af utskänkning å mötesplatsen, enär, såsom jag ofta nämnt, vinförsäljning är förbjuden och utskänkning af öl å dessa dagar är inskränkt till endast 1 timme på förmiddagen; utan orsakas de förekommande fyllerifallen af dels lönkrögeri, dels ock deraf att en del af de besökande medför spirituosa; och det inträffar stundom att de härpå bjuda regementets personal, så att en och annan af denna personal blifver drucken. Hvad lönkrögeriet angår lyckades det att få två personer, som under förra årets möten lönkrögade inom mötesplatsens område, dömda för lönkrögeri.

För tids vinnande får jag värdsamt öfversända denna min skrifvelse direkt till herr statsrådet.

Luleå den 18 februari 1897.

M. ALSTERLUND.

Regementschef.

Thorsten Alsterlund.

*Kongl.
Vesterbottens
regemente.*

Till herr statsrådet och chefen för kongl. landtförsvarsdepartementet.

Till åttlydnad af mottagen befallning får jag rörande förhållandena i nedanupptagna fall under vapenöfningarna å kongl. Vesterbottens regementes mötesplats Gumbodahed under de senare åren vördsamt rapportera:

1:o Ingen utskänkning af vin har varit medgifven; men truppens marketentare har haft rättighet att utskänka öl ej blott åt manskapet, utan äfven (undantagsvis) åt civila personer.

2:o Då denna utskänkning uteslutande sker från verandan å *ett enda* marketenteri, är den lätt att öfvervaka. Manskapet förtär jemförelsevis ej mycket öl, och folket från kringliggande bygd besöker hvardagsvis nästan icke mötesplatsen; vid vissa sön- och helgedagar kommer nog en del allmoge dit, men på långt när ej i den mängd, som jag var van att se på mötesplatsen under min tjenstetid vid Helsinges regemente. De besökande anlita ock marketenteriet i mycket ringa grad, hvadan marketenterirörelsen på Gumbodahed är långt ifrån en så god affär, som den synes vara på en del andra mötesplatser.

3:o Vid de tillfällen, då folk från kringliggande bygd besöker mötesplatsen, förekomma ej många fall af fylleri; och då sådana förekomma, bero de mest på att de besökande sjelfva medföra spirituosa. Vid Nyby gästgifvaregård, 8 kilometer från Gumbodahed, finnes bränvinsutskänkning.

Umeå den 12 februari 1897.

LUDV. SCHÖNING.

Regementschef.

Carl Schöning.

Till chefen för kongl. landtförsvarsdepartementet.

*Kongl.
Kalmar
regemente.*

Till åtlydnad af kongl. landtförsvarsdepartementets kommando-expeditioners E. P. M., n:o 143, af den 9 denna månad får jag vördsamt anföra:

1:o) Hvad manskapet beträffar har Nässjö bryggeriaktiebolag af Kongl. Maj:ts befallningshafvande i Kalmar län erhållit rättighet att till förtäring på stället i af regementschefen anvisade lokaler (marketenterierna) försälja maldrycker och andra tillagade ej spirituösa drycker, hvarjemte en enskild person likaledes erhållit Kongl. Maj:ts befallningshafvandes tillstånd att i en särskild serveringslokal tillhandahålla besökande vin- och maldrycker i förening med matsservering. Denna lokal är hufvudsakligen afsedd för musikpersonalen, volontärer och s. k. herrbeväring. Öl får ej försäljas till civila annat än i förening med mat. Officerscorpsen har egen mathållning, och för underofficerscorpsen besörjer en restauratris densamma, men får icke utskänka vin- eller maldrycker till någon utom corpsen utan dess medgifvande.

2:o) Marketenterierna äro endast öppna på vissa i lägerinstruktionen bestämda tider, men eger dagkaptenen, om anledning dertill skulle förefinnas, låta stänga desamma. Ett mindre i närheten af allmänna landsvägen beläget marketenteri är under sön- och helgdagar stängdt.

Alla sön- och helgdagar är en patrull kommenderad vid marketenterierna för att, om så skulle behövas, upprätthålla ordningen.

En underofficer är derjemte af Kongl. Maj:ts befallningshafvande förordnad att å mötesplatsen och i dess närmaste omgifning tienstgöra såsom extra polisuppsyningsman.

3:o) Högst få fall af fylleriförseelser hafva inträffat, och ej heller har, sedan ofvan i punkt 2 omförmälda åtgärder vidtagits, ordningen på minsta sätt störts. Polisuppsyningsmannen har exempelvis under förra året ej haft anledning att till domstol instämna någon enda civil person för fylleri.

Emellertid torde böra anmärkas, att vid Hultsfreds jernvägsstation finnes dels hotell med ölutskänkning och dels bryggeri tillhörigt enskildt bolag. Beträffande jernvägshotellet är äfven å söndagarne under den tid tågen qvarstå å stationen ölutskänkning der tillåten, hvadan de fall af fylleriförseelser, som förekommit, torde berott lika väl på att öl förtärts der, som på mötesplatsen. Konstateradt är deremot, att såväl soldater som beväringen af civila vänner och bekanta erhållit spirituosa.

Något lönkrögeri finnes icke; och är allmänna åsigten att fylleriförseelserna mindre förorsakas af förtäring af öl, än af den spirituosa, som af befolkningen medförts.

Eksjö den 11 februari 1897.

F. KUGELBERG.

Regementschef.

Axel Malmström.

Till herr statsrådet och chefen för kongl. landtförsvarsdepartementet.

*Kongl.
Vermlands
regemente.*

Till följd af E. P. M. den 9 dennes, n:o 143, från kongl. landtförsvarsdepartementets kommandoexpedition får jag vördsamt till besvarande af dess första fråga öfversända afskrift af intill slutet af innevarande års vapenöfningar gällande kontrakt om marketenteriernas upplåtande till ett bryggeribolag, samt såsom svar å frågorna 2 och 3 lika vördsamt anföra:

Att regementets väbel är för vapenöfningstiden af Kongl. Maj:ts befallningshafvande förordnad att såsom extra polisman handhafva upp sigten öfver mötesplatsen och dess omgifningar samt tillsynen om efterlefnaden af gällande författningar beträffande bränvins och andra spirituösa dryckers försäljning och att tillräckliga militära magtmedel äro ställda till hans förfogande för att i händelse af behof användas;

att dylikt behof ytterst sällan förekommit, samt att, om också något enstaka fall af fylleri kunnat härledas från öfverdrifven ölkonsumtion, det dock jemförelsevis oftare fått tillskrifvas spirituosa medförd af lägerbesökande.

Lönkrögeri torde såsom icke upptäckt få antagas obefintligt.

Härförutom må det tillåtas mig tillägga, att totalintycket från regementets mötesplats under der pågående vapenöfning alltid hittills varit att såväl den exercerande som den besökande delen af befolkningen icke kan räknas till den, för hvilken rusdrycker af något slag äro särskildt begärliga.

Karlstad den 10 februari 1897.

E. A. WINROTH.
Regementschef.

A. Swanström.

Afskrift.

Kontrakt.

För begagnande under 1893, 1894, 1895, 1896 och 1897 års möten upplåter Vermlands regementes förvaltningsdirektion åt Karlstads bryggeriaktiebolag dels regementet tillhörige 2:ne marketentierier å Trossnäs fält, dels

-----

1:o) ---
2:o) ---

3:o) Vidkommande ordning åligger det lägenhetsinnehafvarne att ställa sig till noggrann efterrättelse allt hvad i dylika fall enligt gällande författningar kan anbefallas, i följd hvaraf på stället varande befälhafvare eger rätt att antingen för kortare tid stänga lägenheterna eller helt och hållet skilja innehafvarne från desamma, och vare dessa likväl skyldige ej mindre att erlægga kontraherade arrendet för löpande hyresår, än äfven att ansvara för den arrendeskilnad, som till äfventyrs kan under hyrestiden uppstå genom att lägenheterna mot lägre hyra än den nu per år betingade varda till andra än bolaget genom förvaltningsdirektionen upplåtna.

4:o) Bränvin och andra brända eller destillerade spirituösa drycker äfvensom vin få från marketenterierna icke utlemnas eller till förvaring derstädes mottagas.

5:o) Den af direktionen för hvarje år utfärdade taxa å priser under mötestiden vid försäljning af mat, kaffe och maldrycker m. m. från marketenterierna åligger det lägenhetsinnehafvarne att ställa sig till noggrann efterrättelse.

6:o) Öfverlåtelse på annan person af detta kontrakt får icke ske utan förvaltningsdirektionens medgifvande.

Häraf 2:ne exemplar vexplade.

Karlstad den 16 januari 1893.

Frithiof Löfgren.
Öfverstelöjtnant och ordförande.

O. E. Nygren.
Regementsintendent.

Chr. Fleetwood.
Regementsqvartermästare.

Hugo Ziegler.
Kapten.

Carl Roth.
Regementsauditör.

Med förestående kontrakt förklara vi oss till alla delar nöjda samt förbinda oss härigenom till dess noggranna uppfyllande.

Karlstad den 20 januari 1893.

För Karlstads bryggeriaktiebolag.

Karl Osc. Andersson.

Bestyrkes:
A. Swanström.
Regementsqvartermästare.

Till herr statsrådet och chefen för kongl. landtförsvarsdepartementet.

*Kongl.
Jemtlands fält-
jägare-
regemente.*

I anledning af landtförsvarsdepartementets kommandoexpedition E. P. M. den 9 i denna månad, n:o 143, får jag angående vin- och öl-utskänknigen å Jemtlands fältjägerregementes mötesplats Frösö läger under vapenöfningarne härigenom vördsamt meddela:

I afseende å frågan 1,

att utskänknigen af vin derstädes i enlighet med af vederbörande Konungens befallningshafvandes tillstånd endast utöfvas af den person, hvilken handhafver officerarnes mathållning, och

att, likaledes med vederbörande Konungens befallningshafvandes tillstånd, utskänkning af öl och öfriga maltdrycker inom lägerplatsens område utöfvas, förutom af ofvannämnde person och föreståndarinnan för underofficerarnes mathållning i sammanhang med måltider, äfven af de båda marketentarne, hvilka i enlighet med gällande, af regementschefen fastställd taxa ega uti marketenteribyggnaderna under tiden mellan klockan 5 f. m. och 9 e. m., då öfningar icke pågå eller gudstjenst hålles, tillhandahålla gäster matvaror och maltdrycker, likväl med den inskränkning, vederbörande vapenöfningschef i ordningens synpunkt finner lämpligt föreskrifva.

I afseende å frågan 2,

att vid de få tillfällen (en eller annan söndag eller då någon festlighet är af regementet anordnad), folk från kringliggande bygd i större mängd besöka lägerplatsen, inga andra åtgärder hittills behöft vidtagas för ordningens upprätthållande å lägerplatsen än skärpt tillsyn genom vederbörande dagbefäl och föreskrift att, derest oordning vid något af marketenterierna skulle uppstå eller af starka drycker öfverlastad person skulle inom marketenteriet sig uppehålla, marketenteriet genast borde utrymmas, en åtgärd, som dock icke någon gång under åren 1894—96 behöft vidtagas, och

att Konungens befallningshafvande i länet hittills förordnat extra polistjensteman under beväring-, rekryt- och regementsmöten för ordningens upprätthållande i omedelbara närheten af fältjägare- och dragonregementenas lägerplatser.

I afseende å frågan 3,

att det i allmänhet förekommer högst få fall af fylleri på eller i närheten af lägrets område, och har under senare åren genom ofvannämnde extra länsman endast undantagsvis civil person för fylleri derstädes anhållits och plats å regementets arrestlokal påkallats;

att det torde kunna antagas, att dessa fylleriförseelser hufvudsakligast uppkomma derigenom, att personen intagit förtäring icke allenast uti vederbörande marketenterier, utan äfven af medförda förråd;

att, sedan en i lägerplatsens närmaste granskning varande s. k. öltappning numera upphört och Konungens befallningshafvande i länet icke vidare medgifver rättighet till utskänkning af vin och maldrycker i nämnda granskning, tillfälle till erhållande af icke spirituösa drycker annat än uti de under regementets kontroll underkastade lägenheter betydligt minskats, ehuru väl nog af förhören med för fylleri anhållne krigsmän understundom framgått, att dryckesvaror bekommits af personer boende i närheten af lägerplatsen; samt

att det nog plägar hända, att besökande å lägerplatsen medhafva s. k. förning, deribland äfven mindre kvantiteter af spirituösa och icke spirituösa drycker för att dermed traktera sina bekanta bland å lägerplatsen vistande krigsmän.

Slutligen får jag, som på grund deraf, att äfven Norrlands dragonregemente är å Frösö lägerplats förlagdt, möjligen icke erhållit kännedom om samtliga i lägerplatsens granskning förekommande förseelser af ifrågavarande art och för den skull hos Konungens befallningshafvande i länet sökt erhålla del af från vederbörande extra polismän inkomna rapporter, härigenom vördsamt öfverlemna afskrift af den enda under senare åren från å lägrets omgifningar anställd sådan polistjensteman ingången skrifvelse angående dennes verksamhet; och har man väl skäl antaga, att, då dylika rapporter från öfrige under senare år i lägrets granskning anstälde polismän uteblifvit, något anmärkningsvärdt icke under deras tjenstgöring förekommit.

Östersund 13 februari 1897.

WALDEMAR NISBETH.

Regementschef.

E. A. E. Huss.

Afskrift

Till Kongl. Maj:ts befallningshafvande i Jemtlands län.

Härmed får jag ödmjukt afgifva rapport öfver min tjenstgöring såsom extra polistjensteman å Frösö lägerplats jemte omgifning under tiden från och med den 16 maj till och med den 24 juli samt från och med den 22 augusti till och med den 14 september innevarande år.

Jemlikt Kongl. Maj:ts befallningshafvandes mig meddelade förordnande af den 6 nästlidne maj har jag haft i uppdrag att biträda vid upprätthållande af ordning och säkerhet äfvensom att utöfva tillsyn öfver efterlefnaden af författningarne rörande försäljning af spritdrycker samt vin och maldrycker med berättigande att verkställa laga beslag.

Ordningen har öfver hufvud taget varit mycket god. En och annan af starka drycker öfverlastad person har dock anträffats, och har jag dels afvisat sådana, dels ock, der omständigheterna så fordrat, låtit förvara dem i fältjägareregementets arrestlokal, tills de återvunnit sina sinnens bruk, hvarjemte de vederbörligen angifvits för laga åtal. Öfverträdelser af författningarne rörande försäljning af spritdrycker samt vin och maldrycker hafva icke förmärkts, ej heller har jag, efter noggrant forskande, i öfrigt haft anledning misstänka, att förseelser af annan beskaffenhet egt rum.

Östersund den 15 september 1895.

P. M. Lundegren.

Vidimeras Östersund i landskansliet den 13 februari 1897.

Ex officio
L. Th. Jacobson.

*Kongl. norra
skånska in-
fanteri-
regementet.*

Till herr statsrådet och chefen för kongl. landtförvarsdepartementet.

Med föranledande af chefens för kongl. landtförvarsdepartementet kommandoexpedition E. P. M. den 9 innevarande månad, n:o 143, får jag såsom svar å de i berörda E. P. M. framställda frågor värdsamt anföra:

1:o) att rättighet att inom kongl. Norra skånska infanteriregementets lägerområde i regementets egande marketenteribyggnader försälja vin- och maldrycker är medgifven åt regementets mångåriga marketentare — en för hvarje bataljon — samt att ingen annan utskänkning inom sagda område förekommer.

2:o) För att upprätthålla ordning och sålunda äfven förekomma fylleri vid de tillfällen, då folk från kringliggande bygd besöker *lägerplatsen* i större mängd, hvilket endast eger rum under sön- och helgdagar, är regementets *lägerområde* inhägnadt med staket, och jemlikt föreskrift i lägerinstruktionen får endast åt sådana personer, som äro i rätta ärenden stadda, af befälhafvaren för lägervakten medgifvas tillträde.

3:o) Ehuru de icke få fall af fylleri, som under senare åren bestraffats, till ojemförligt största delen egt rum under sön- och helgdagar, torde orsaken härtill ingalunda böra sökas i ölutskänkningen *inom lägerområdet*, utan dels antagligen uti möjligen i lägerområdets närhet befintliga lönkrogar, hvilka manskapet under sin fritid bereder sig tillfälle besöka, och dels deruti, att de besökande medföra spirituosa, eller att rusande drycker af manskapet afhemtas å den omkring 2 kilometer från lägerplatsen belägna, med utskänkingsrättighet försedda Spångens gästgifvaregård.

Helsingborg 11 februari 1897.

O. W. FALKMAN.

t. f. chef.

E. P. C. U. Troili.

Till herr statsrådet och chefen för kongl. landtförsvarsdepartementet.

*Kongl. södra
skånska in-
fanterirege-
mentet.*

Med anledning af de uti chefens för kommandoexpeditionen E. P. M. den 9 i denna månad framställda frågor angående försäljning af vin och maldrycker å regementets mötesplats får chefsambetet härmed värdsamt meddela:

att utskänkningsen af vin och öl å Refvinge mötesplats ombesörjes af 2 dertill berättigade marketentare uti lokaler, som hållas stängda *dagligen*, då truppens öfningar pågå, äfvensom mellan tapto och revelj, samt å *sön- och helgdagar* jemväl under regementets gudstjenst och då gudstjenst hålles i Refvinge församlings på ungefär 0,2 mil från mötesplatsen belägna kyrka;

att marketentarnes utskänkning af vin endast har en ringa omfattning;

att deras öl- eller bierförsäljning icke vållar någon svårighet med afseende på ordningens upprätthållande, enär i de ojemförligt flesta fall fylleriet härrör af förtärandet af spritdrycker;

att fylleriförseelser förekomma mestadels vid inryckning till möte, då manskapet haft tillfälle att förse sig med spritvaror, men ock i påfallande grad å de dagar, då folk från kringliggande bygd besöker mötesplatsen, enär sådana oftast medföra bränvin eller annan spritdryck;

att fylleriet äfven beror derpå, att personer, som vistas i mötesplatsens närhet, beredvilligt tillhandagå manskapet att, mot ersättning, anskaffa bränvin;

att lönkrögeri invid mötesplatsen någon gång förekommit, men då blifvit för vederbörande kronobetjening anmaldt;

att deremot oloflig försäljning af maldrycker utanför mötesplatsen ofta förekommer; samt

att, till hämmande af fylleriet å de dagar, då mycket folk infiner sig å mötesplatsen, särskilda patruller beordras att aktgifva på dem, som deltaga i lag, der dryck af ett eller annat slag förtäres.

Malmö den 15 februari 1897.

HENRIC GYLLENRAM.

Regementschef.

E. Höckert.

Kongl. Vermlands fältjägarecorps. Till herr statsrådet och chefen för kongl. landtförsvarsdepartementet.

Till åtlydnad af E. P. M. af den 9 dennes får jag vördsamt meddela, att på mötesplatsen för kongl. Vermlands fältjägarecorps:
dels tillhandahålles öl och maltdrycker, men ej vin för truppen, efter en af chefsembetet uppgjord prislista i ett marketenteri, som uthyrts till en kokfru, hvilken skött detsamma till chefsembetets betåtenhet och därför i flera år bibehållits,
dels, då folk från landsbygden till större mängd besökt lägerplatsen, marketenteriet vid behof varit stängdt,
dels vid ofvannämnda tillfällen några fall af fylleri visserligen förekommit, men anser jag orsaken härtill mera vara, att de besökande medfört spirituosa än i ölutskänknigen på marketenteriet; dock hafva dessa fall ej varit många.

Karlstad den 10 februari 1897.

R. BJÖRCK.
Corpsbefälhafvare.

Till herr statsrådet och chefen för kongl. landtförsvarsdepartementet.

Kongl. Gotlands infanteriregemente.

Af chefen för kommandoexpeditionen har jag på herr statsrådets befallning i E. P. M. af den 4 dennes, n:o 143, blifvit anmodad att till herr statsrådet afgifva svar å deri framställda frågor. Med anledning deraf får jag vördsamt anföra följande:

1:o). På Gotlands infanteriregementes lägerplats finnes endast ett marketenteri, hvarifrån utskänkning af vin och maldrycker eger rum. För förhyrandet af detta äfvensom för ordnandet af marketentierörelsen är emellan regementet och entreprenören kontrakt upprättadt, hvori stipuleras, att förutom vin-, malt- och läskdrycker äfven mat, kaffe, bröd, mjölk och cigarrer få serveras emot kontant betalning enligt bestämd, i marketenteriet anslagen taxa. Entreprenören erlägger i hyra till regementet en viss årlig summa. I kontraktet bestämmes vidare, att, så länge entreprenören fullgör hvad deri är bestämdt, ingen annan marketentierörelse får ega rum på lägerplatsen, att all försäljning skall ske i marketenteriet, på verandan eller vid småbord å platsen utanför det-samma samt att entreprenören sjelf skall vaka öfver att intet intrång göres å hans beviljade rättigheter.

2:o). Lägerordningen föreskrifver, att marketenteriet hålles stängdt från tapto till revelj och under öfningstiden samt sön- och helgdagar från klockan 9 f. m. till 12,30 e. m., egande dagkaptenen, daglöjtnanten eller regementsväbeln, om förhållandet så påkallar, anbefalla dess stängande äfven å andra tider, dock med skyldighet att derom vederbörligen göra anmälan. Dessutom finnes alltid en post med särskild instruktion för öfvervakandet af ordningen utanför marketenteriet. Utom i sällskap med militära personer får åt civila personer intet serveras. Förutom hvad lägerordningen innehåller har, äfven då mycket folk från Visby och landsbygden (hvilket hvarje sön- och helgdag är händelsen) besökt lägerplatsen, inga andra föreskrifter behöft gifvas och inga andra åtgärder vidtagits, än att patruller från vakten oftare utskickats för att tillse ordningen. Mig veterligt behöfde marketenteriet under förra årets möten under tillåten tid icke stängas någon gång.

3:o). Under de 3 sista åren hafva, år 1894 inga, år 1895 2 och sistlidna år in alles 13 bestraffningar för fylleri behöft ådömas. Af

dessa 13 komma 2 på fältmusikanterna, 7 på spel och öfrigt stamman-
skap samt de återstående 4 på beväringmännen. Förra året var hän-
delsen den, att ruset, för hvilket de blifvit bestraffade, hade de i de flesta
fall ådragit sig i Visby och icke till följd af ölutskänknigen på läger-
platsen. Något lönkrögeri utanför lägret har mig veterligt icke före-
kommit, ej heller har det kommit till min kännedom, huruvida de be-
sökande sjelfva medföra någon spirituosa.

Stockholm den 22 februari 1897.

GUSTAF BJÖRLIN.

Militärbefälhavare på Gotland.

J. A. Broander.

Till herr statsrådet och chefen för kongl. landtförvarsdepartementet.

*Kongl.
Hallands
bataljon.*

Med anledning af kongl. landtförvarsdepartementets kommando-expeditionens E. P. M. den 9 dennes, n:o 143, får jag, såsom svar å deri framställda frågor, vördsamt meddela:

1:o) Utskänkningen har under mötestiden å Skedala hed varit ordnad sålunda:

Sedan Kongl. Majt:s befallningshafvande i länet — efter af mig gjord ansökan — beviljat den för mötestiden af mig antagna marketenterskan rättighet att — på af mig anvisade ställen inom mötesplatsens område — utskänka vin och maltdrycker, har sagda utskänkning tillåtits i 3 st. marketenterier under de tider af dagen, då militära öfningar eller gudstjenst ej egt rum.

2:o) Till förekommande af lönkrögeri, fylleri och andra deraf föranledda oordningar å mötesplatsen eller i dess närhet, har Kongl. Majt:s befallningshafvande i länet — efter af mig gjord ansökan — förordnat den underofficer, hvilken af mig beordrats att under mötestiden tjenstgöra såsom regementsväbel, att, med polismans myndighet och skydd, beifra och till åtal angifva brott och förseelser, som förekomma inom ett område af två kilometer från mötesplatsen.

3:o) De fall af fylleri, som under sista årets möten förekommit, hafva varit:

Af beväringsrekrytmötets, stamrekrytmötets och korpralskolans 556 man — 21 fall; och af regementsmötets 590 man — 7 fall.

De fall af fylleri, som sålunda förekommit, hafva i regel uppstått under de dagar, då mötesplatsen varit besökt af folk från kringliggande bygd, och vid de förhör, som hållits med anledning af fylleriförseelserna, har ådagalagts, att berusningen i allmänhet uppstått till följd af den förplägning, hvilken medförts och bjudits manskapet af den mötesplatsen besökande befolkningen.

Stockholm den 13 februari 1897.

A. ÅKERHIELM.

Bataljonschef.

Rolf H. Bexell.

Kongt. Vester-
norrlands
regemente.

Till herr statsrådet och chefen för kongl. landtförsvarsdepartementet.

Till åtlydande af kongl. landtförsvarsdepartementets E. P. M., n:o 143, af den 9 dennes, deruti jag anbefalts inkomma med svar å nedanstående trenne frågor, får jag här vördsamt fullgöra detta.

1) »Huru är utskänkningen af vin och öl ordnad på den lägerplats, der Ni för befälet?»

All utskänkning af maltdrycker och vin har dessa sista år under mötestiderna å Sångå Mo varit upplåten åt en person härifrån staden, med hvilken särskildt kontrakt härom årligen upprättats, och har Kongl. Maj:ts befallningshafvande till utskänkningen lemnat nödigt medgifvande. Denna utskänkning sker hufvudsakligast inom ett invid lägret beläget, regementet tillhörigt marketenteri, efter särskild taxa, men äfven i någon mån från en mellan officers- och underofficersmatsalongerna belägen sal, der mat och öl får serveras till stammanskap och beväring m. fl. All servering är tillåten endast under vissa tider på dagen; under sön- och helgdagar är desamma mera inskränkt och kan vid behof alldeles förbjudas.

Officerarne och underofficerarne taga sitt behof af öl genom nämnda person, som har utskänkningen på lägerplatsen, men ombesörja sjelfva sitt behof af vin och spirituosa.

2) »Hvilka åtgärder äro vidtagna för att förekomma fylleri vid sådana tillfällen, då folk från kringliggande bygd besöker lägerplatsen i större mängd?»

Enligt hvad förut är nämndt, stänges marketenteriet, och förbjudes utskänkningen, då behof häraf visar sig under de dagar, då större folksamlingar å lägerplatsen förekomma. Ordningen bland den civila befolkningen öfvervakas under sådana dagar alltid af länsmannen i det distrikt, inom hvilket mötesplatsen är belägen, äfvensom af regementets väbel, för hvilken under senare år alltid utverkats Kongl. Maj:ts befallningshafvandes förordnande såsom extra polisuppsyningsman å lägerplatsen och dess närmaste omgifningar. Genom dessas förenade åtgöranden brukar all oloflig utskänkning med deraf föranledda oordningar kunna förekommas.

3) »Förekomma vid dessa tillfällen många fall af fylleri, och

hvarpå kunna de anses bero: på ölutskänknings å lägerplatsen, på lönkrögeri derutanför, eller derpå, att de besökande sjelfva medföra spirituosa?»

Fylleriet har under senaste åren mycket aftagit såväl bland manskapet som äfven bland den civila befolkning, som besöker mötesplatsen. Lönkrögeri i närheten af lägerplatsen eller försök dertill förekommer nu nästan aldrig, sedan väbeln, enligt hvad förut är nämndt, fått myndighet att äfven utom mötesplatsen ingripa för ordningens upprätthållande.

Någon tillåten utskänkning af spirituosa finnes ej i närheten af lägret, men deremot är ett ölbryggeri, hvarifrån mindre partier öl (buteljvis) få utminuterat, beläget strax intill lägerområdet. Och förorsakar detta mycket obehag såväl genom den frestelse, det dagligen bereder manskapet, som det tillfälle, det lemnar den civila befolkningen att der berusa sig. De flesta fylleriförseelserna komma ock från hvad här förtäres, då deremot vid marketenteriet eller i den andra förut nämnda försäljningslokalen, som ligger under befälets ögon och har ganska inskränkt utrymme, sällan förtäras sådana kvantiteter, att de vålla berusning.

Utminuteringsrättigheten från nämnda bryggeri har jag ej ännu lyckats få borttagen, men skall jag före mötet göra allvarliga försök härmed.

Mången gång förorsakas ock förekommande fylleriförseelser af den spirituosa, som af de besökande medföres; och ej sällan äro dessa, som färdas med ångbåt, der utskänkning förekommer, redan vid ankomsten till lägerplatsen ej fullt nyktra.

Hernösand den 12 februari 1897.

AXEL LAURELL.

Regementschef.

Teodor Vinblad.

Kongl.
Blekinge
bataljon.

Till herr statrådet och chefen för kongl. landtförsvarsdepartementet.

Till åtlydnad af E. P. M. den 9 dennes, n:o 143, får jag vördsamst anföra:

Utskänkningen af vin och maldrycker å mötesplatsen Bredåkra är under 12 år genom kontrakt, hvilket utgår 1900, upplåten åt aktiebolaget »förenade bryggerierna i Karlskrona och Lyckeby», mot det att nämnda bolag å mötesplatsen uppfört och till Kronan öfverlåtitt dels en mathall för manskapet och dels en marketenteribyggnad, hvilken senare efter kontraktets utgång öfvergår i bataljonens ego.

För upprätthållande af ordningen och förekommande af fylleri förordnas under årets vapenöfningar af Kongl. Maj:ts befallningshavande särskild polisman, en af bataljonens underofficerare, som är till sagda befattning villig och lämplig, hvarjemte utskänkningen hålles stängd under alla öfningstider, samt vissa tider på dagen under sönd och helgdagar och dessutom vid de tillfällen, då oordningar på grund af folksamling från kringliggande bygd äro att befara.

Fall af fylleri förekomma sparsamt, och synas de bero dels på lönkrögeri utanför mötesplatsen, dels på att de besökande sjelfva vanligtvis medföra spirituosa.

Ronneby den 11 februari 1897.

J. D. HAASUM.

Bataljonschef.

Hj. Ericsson.

Till herr statsrådet och chefen för kongl. landförsvarsdepartementet.

*Kongl.
lifregementets
dragoner.*

På grund af E. P. M., n:o 143, den 9 dennes får jag härmed värdsamt anmäla, det utskänkning af vin och öl å härvarande af kongl. lifregementets dragoner disponerade lägerplats handhafves för officersmessens räkning af officerscorpset, för underofficerare och manskap af aktiebolaget Stockholms bryggerier härstädes på grund af med nämnda bolag af mig upprättadt kontrakt.

Enär folk från kringliggande bygd aldrig i större mängd besökt lägerplatsen, hafva ej heller några åtgärder visat sig erforderliga för att vid dylika tillfällen förekomma fylleri.

Fall af fylleri bland manskapet förekomma härstädes i allmänhet ej ofta, och då dessa inträffa, kunna de anses bero så godt som utslutande på permissionsbesök i hufvudstaden.

Fall af fylleri, beroende på lönkrögeri utanför lägerplatsen eller derpå, att de besökande sjelfva medfört spirituosa, hafva mig veterligen ej härstädes förekommit.

Stockholm den 12 februari 1897.

G. F. GYLDENSTOLPE.

Sekundchef.

K. R. G. Montgomery.

*Kongl.
Lifregementets
husarer.*

Till statsrådet och chefen för kongl. landtförvarsdepartementet.

Med anledning af kongl. landtförvarsdepartementets kommando-expeditions E. P. M., n:o 143, får jag vördsamt meddela:

att på regementets lägerplats å Sannahed vinutskänkning icke förekommer, men att under vapenöfningarne å särskildt bestämda tider af dagen malt- och läskedrycker samt marketenterivaror enligt faststald taxa tillhandahållas på grund af Kongl. Maj:ts befallningshafvandes i Örebro län härtill årligen lemnade tillstånd, hvilket för närvarande innehafves af Norlings bryggeribolag i Örebro;

att i allmänhet folk från kringliggande bygd icke kan sägas i större mängd besöka regementets mötesplats, förmodligen af skäl, dels att den kontingent af de värnpligtige, som vid regementet öfvas, till större delen komma från andra provinser och sålunda icke hafva bekantskaper bland i orten boende, dels ock att några förlustelser, såsom karuseller, teatrar eller liknande förevisningar, ej finnas inom lägerplatsens område; att därför hittills inga särskilda åtgärder behöft vidtagas till ordningens upprätthållande;

att visserligen under regementsmötet ett eller annat fall af fylleri kunnat bland stammanskapet förekomma, men torde detta bero derpå, att spirituosa tillförts af besökande.

Örebro den 10 februari 1897.

W. LEUHUSEN.
Sekundchef.

Sten Agardh.

Till herr statsrådet och chefen för kongl. landtförsvarsdepartementet.

*Kongl.
Smölands
husar-
regemente.*

På grund af E. P. M. den 9 dennes, n:o 143, får jag härmed vördsamt anmäla:

1:o. Inom regementets läger har Kongl. Maj:ts befallningshafvande, på regementschefens tillstyrkan, årligen lemnat rättighet att utskänka vin och maldrycker, dels åt det fruntimmer, som åtagit sig under-officerarnes mathållning, dels åt Nässjö bryggeriaktiebolag, som håller manskapets marketenteri.

2:o. Enligt gällande lägerinstruktion skall marketenteriet vara stängdt under öfningstid mellan tapto och revelj samt sön- och helgdagar dessutom från klockan 9 förmiddagen till 12 middagen, egande dagmajoren, om förhållandet sådant påkallar, anbefalla dess stängning äfven å andra tider.

Närmaste tillsynen öfver marketenterierna utöfvas af regementsväbeln.

Några åtgärder härutöfver hafva icke varit vidtagna vid sådana tillfällen, då folk från kringliggande bygd i större mängd besökt lägerplatsen. Ej heller ha några oordningar vid marketenteriet förekommit.

3:o. Fall af fylleri vid sådana tillfällen hafva icke annat än högst undantagsvis bemärkts, antagligen då beroende på medförd eller i den närliggande Eksjö stad förtärd spirituosa.

Något lönkrögeri utanför lägerplatsen har ej kommit till regementsbefälets kännedom.

Eksjö den 11 februari 1897.

K. G. BILDT.

Regementschef.

Lennart Ribbing.

*Kongl.
Skånska
husar-
regementet.*

Till herr statsrådet och chefen för kongl. landtförsvarsdepartementet.

Med anledning af kongl. landtförsvarsdepartementets kommandoexpeditioners skrifvelse, n:o 143, af den 9 dennes, angående försäljningen af vin och maltdrycker å regementets lägerplats, får jag härmed vördsam samt afgifva följande utlåtande.

1) Bifogas afskrifter af regementets kontrakt med marketentarne, äfvensom af reglemente för »kongl. Skånska husarregementets marketenterikassa».

2) Särskilda åtgärder för förekommandet af fylleri hafva ytterst sällan behöft vidtagas, och då sådana någon gång varit af nöden, hafva de bestått deruti, att marketenterierna för några timmar blifvit stängda och obehöriga personer bortvisade från lägerområdet.

3) Förekomma fall af fylleri, härleda de sig som oftast deraf, att de besökande medföra spirituosa, hvilket då i för hög grad förtäres af truppen, som för öfrigt ej kan förskaffa sig dylikt utan att låta henta det vid Spångens gästgifvaregård, belägen cirka 2 kilometer från mötesplatsen. Fylleri till följd af ett för ymnigt förtärande af öl inträffar naturligtvis stundom, men dock ej till så stort antal, att skäligt vore för den skull förbjuda ölutskänkingen inom lägerområdet.

Helsingborg den 16 februari 1897.

G. BERGENSTRÅHLE.

Regementschef.

C. Flyborg.

Afskrift.

Föreskrifter för användandet af den årliga afgift, som af kongl. skånska husarregementets marketentare erläggas för rättigheten att utöfva marketenterirörelse inom regementets lägerområde.

1) Af marketenteriafgifterna bildas en särskild kassa: »kongl. skånska husarregementets marketenterikassa», hvilken tillsvidare förvaltas och inför regementschefen redovisas af major Ewerlöf.

2) Kassans medel användas uteslutande till truppens bästa, enligt särskild lemnad anvisning.

3) Kassans räkenskaper, hvilka skola afslutas den 31 december hvarje år, skola å tid och ställe, som af kassaförvaltaren bestämmas, framläggas till påseende af delegerade, utsedda af truppen, en från hvarje squadron.

Helsingborg den 18 maj 1896.

C. FOCK.

Regementsbefälhafvare.

Vidimeras:

C. Flyborg.
Löjtnant.

Afskrift.

Kontrakt

upprättadt emellan regementsförvaltningen vid kongl. skånska husarregementet och Carolina Jacobsson i Billesholms grufva rörande marketenterirättigheten vid 2:dra bataljonen af nyssnämnda regemente under de årliga vapenöfningarne å lägerplatsen Ljungbyhed, dervid öfverenskommits om följande vilkor:

1:o) Att ofvannämnda Carolina Jacobsson antagits till marketentare vid bataljonen för en tid af tio år, räknad från och med den 1 januari 1896, men med rättighet till sex månaders ömsesidig uppsägning före de tio årens utgång, hvarvid dock göres det förbehåll att dylik uppsägning ej får göras mellan den 1 oktober och den 1 derpå följande april.

2:o) Att Carolina Jacobsson skall å derfor utvisad plats på egen bekostnad uppföra för bataljonen en särskild snygg restaurationsbyggnad, enligt af regementsförvaltningen godkänd ritning, så stor att bataljonens manskap kan sittande uti densamma intaga sina reglementerade måltider, sqvadronsvis afskilda genom afskrankning;

3:o) Att tillräckligt antal bord, bänkar och hyllor till matservisens förvarande skall kostnadsfritt af marketentaren tillhandahållas truppen under måltiderna, liksom marketentaren ej eger uppbära någon ersättning därför att denna intager sina reglementerade måltider uti de derfor afsedda lokalerna inom restaurationsbyggnaden;

4:o) Att om regementsförvaltningen finner skäl vara att uppsäga enligt mom. 1 detta kontrakt innan utgången af de kontraherade tio åren, eger marketentaren rätt att såsom ersättning för byggnaden uppbära en summa af två hundra (200) kronor för hvarje återstående kontraktsår; lika stort ersättningsbelopp eger marketentaren att af regementsförvaltningen uppbära för hvarje år, som vapenöfningarne under kontraktstiden tilläfventyrs blifva inställda;

5:o) Sker ej uppsägning under kontraktstiden af regementsförvaltningen skall restaurationsbyggnaden med eganderätt tillfalla regementsförvaltningen att tillträdas genast efter kontraktstidens slut.

6:o) Att taxan för de uti restaurationsbyggnaden försålda mat- och dryckesvarorna skall senast 14 dagar före vapenöfningarnes början underställas regementsförvaltningens pröfning, hvarvid marketentaren är skyldig ställa sig till efterrättelse de af regementsförvaltningen lemnade föreskrifterna beträffande priserna, hvilka senare ej få beräknas högre än de, som i allmänhet äro på platsen brukliga;

7:o) Att regementsförvaltningen eger rätt att i ordningens intresse förbjuda personer ej tillhörande kongl. skånska husarregementets läger att uppehålla sig inom marketenteriet.

8:o) Att marketentaren skall ställa sig till efterrättelse de föreskrifter rörande ordningens upprätthållande inom marketenteriet, äfvensom rörande dettas öppnande och stängande, som honom delgifves af regementets väbel;

9:o) Att för rättigheten att sålunda utöfva marketenterirörelse inom 2:dra bataljonen erlägger Carolina Jacobsson till regementsförvaltningen en årlig afgift sjuhundrafemtio (750) kronor, hvilken summa erlägges med ena hälften vid vapenöfningarnes början och den andra vid dess slut;

10:o) Att den i föregående punkt nämnda årliga afgiften minskas med tvåhundra (200) kronor per år, i den händelse att kavalleribevärings

vapenöfningar ej vidare skola ega rum å lägerplatsen Ljungbyhed; hvaremot den årliga afgiften höjes med tvåhundra (200) kronor per år, i fall marketentaren får rättighet att utskänka spirituösa drycker inom marketenterilokalen;

11:o) Att detta kontrakt ej utan regementsförvaltningens medgifvande får å annan person öfverlätas, ej heller får rörelsen under mötestiderna skötas eller utöfvas af någon annan än Carolina Jacobsson jemte hennes biträden, och skall för detsammias ordentliga fullgörande, om så påfordras, ställas af regementsförvaltningen godkänd borgen;

12:o) Att tvist angående detta kontrakts rätta tolkning ej får dragas inför domstol utan skall afgöras af en i laga ordning tillsatt kompromiss, bestående af 3 personer, hvaraf regementsförvaltningen och marketentaren väljer hvardera en och dessa båda den tredje.

Helsingborg den 1 maj 1896.

CARL FOCK.

Regementsbefälhafvare.

Carl E. Pettersson.

Med förestående kontrakt förklarar jag mig till alla delar nöjd och förbinder mig härigenom till dess noggranna uppfyllande.

Carolina Jacobsson.

På en gång närvarande vittnen:

A. Fritz.
Sergeant.

S. Liedholm.
Sergeant.

Rätt afskrifvet intygar:

J. Siöcrona.
Underlöjtnant.

Afskrift.

Konktrakt.

Upprättadt mellan regementsförvaltningen vid kongl. skånska husarregementet och fru Hedvig Petterson i Landskrona rörande marketenterirättigheten vid 1:sta bataljonen af nyssnämnda regemente under de årliga vapenöfningarne å lägerplatsen Ljungbyhed, dervid öfverenskommits om följande vilkor:

1:o) att ofvannämnda Hedvig Pettersson antagits till marketentare vid bataljonen för en tid af tio år, räknad från och med den 1 januari 1896, men med rättighet till sex månaders ömsesidig uppsägning före de tio årens utgång, hvarvid dock göres det förbehåll, att dylik uppsägning ej får göras mellan den 1 oktober och den 1 derpå följande april;

2:o) att Hedvig Pettersson skall å derför utvisad plats på egen bekostnad uppföra för bataljonen en särskild snygg restaurationsbyggnad, enligt af regementsförvaltningen godkänd ritning, så stor att bataljonens manskap kan sittande uti densamma intaga sina reglementerade måltider sqvadronsvis, afskilda genom afskranking;

3:o) att tillräckligt antal bord, bänkar och hyllor till matservisens förvarande skall kostnadsfritt af marketentaren tillhandahållas truppen under måltiderna, liksom marketentaren ej eger uppbära någon ersättning derför, att denna intager sina reglementerade måltider uti de derför afsedda lokalerna inom restaurationsbyggnaden;

4:o) att om regementsförvaltningen finner skäl vara att uppsäga enligt mom. 1 detta kontrakt innan utgången af de kontraherade tio åren, eger marketentaren rätt att såsom ersättning för byggnaden uppbära en summa af tvåhundra (200) kronor för hvarje återstående kontraktår, lika stort ersättningsbelopp eger marketentaren att af regementsförvaltningen uppbära för hvarje år, som vapenöfningarne under kontraktstiden till äfventyrs blifva inställda;

5:o) sker ej uppsägning under kontraktstiden af regementsförvaltningen skall restaurationsbyggnaden med eganderätt tillfalla regementsförvaltningen att tillträdas genast efter kontraktstidens slut,

6:o) att taxan för de i restaurationsbyggnaden försålda mat- och dryckesvarorna skall senast 14 dagar före vapenöfningarnas början underställas regementsförvaltningens pröfning, hvarvid marketentaren är skyldig ställa sig till efterrättelse de af regementsförvaltningen lemnade föreskrifterna beträffande priserna, hvilka senare ej få beräknas högre än de, som i allmänhet äro på platsen brukliga;

7:o) att regementsförvaltningen eger rätt att i ordningens intresse förbjuda personer ej tillhörande kongl. skånska husarregementets läger att uppehålla sig inom marketenteriet;

8:o) att marketentaren skall ställa sig till efterrättelse de föreskrifter rörande ordningens upprätthållande inom marketenteriet, äfvensom rörande dettas öppnande och stängande, som honom delgifvas af regementsväbeln;

9:o) att för rättigheten att sålunda utöfva marketenterirörelse inom 1:sta bataljonen erlägger Hedvig Petterson till regementsförvaltningen en årlig afgift af femhundra (500) kronor, hvilken summa erlägges med ena hälften vid vapenöfningarnes början och den andra vid dess slut;

10:o) att den årliga afgiften höjes med 200 kronor per år, ifall marketentaren får rättighet att utskänka spirituösa drycker inom marketenterilokalen;

11:o) att detta kontrakt ej utan regementsförvaltningens medgifvande får å annan person öfverlätas, ej heller får rörelsen under mötestiderna skötas eller utöfvas af någon annan person än Hedvig Pettersson jemte hennes biträden, och skall för detsammes ordentliga fullgörande, om så påfordras, ställas af regementsförvaltningen godkänd borgen;

12:o) att tvist angående detta kontrakts rätta tolkning ej får dragas inför domstol utan skall afgöras af en i laga ordning tillsatt kompromiss, bestående af 3 personer, hvaraf regementsförvaltningen och marketentaren väljer hvardera en och dessa båda den tredje.

Helsingborg den 1 maj 1896.

CARL FOCK.
Regementsbefälhafvare.

Carl E. Pettersson.

Med förestående kontrakt förklarar jag mig till alla delar nöjd och förbinder jag mig härigenom till dess noggranna uppfyllande.

Hedvig Pettersson.

På en gång närvarande vittnen:

A. Fritz.
Sergeant.

S. Liedholm.
Sergeant.

Rätt afskrifvet intygar:

J. Siöcrona.
Underlöjtnant.

Till chefen för kongl. landtförsvarsdepartementet.

*Kongl.
skånska dra-
gonregementet.*

Till åtlydnad af kongl. landtförsvarsdepartementets kommando-expedition E. P. M. af den 9 dennes, n:o 143, får jag till besvarande af deri framställda frågor, vördsamt anföra:

att för hvardera af regementets bataljoner finnes ett marketenteri, hvars innehafvare årligen af vederbörande Kongl. Maj:ts befallningshafvande erhåller tillstånd att till förtäring på stället försälja kaffe, vin och maldrycker efter af regementschefen fastställd prislista;

att marketentarnes afgifter gå till regementskassan och uteslutande användas till regementets bästa;

att ingen af de för truppen antagne marketentarne hafva någon befattning med officers- eller underofficerscorpsens mess;

att på det nogaste vakas öfver, att bränvin och spritdrycker ej i marketenterierna förefinnas eller i tälten förvaras;

att marketenterierna uppförts och underhållas af marketentarne sjelfva utan någon som helst kostnad för statsverket;

att något närmare umgänge mellan den lägret besökande civila befolkningen och truppen — åtminstone hittills — ej egt rum, beroende på att regementet rekryterats från södra och östra Skåne, och att truppen alltså varit främmande för den i lägerplatsens omnejd boende befolkningen;

att under fjorårets regementsmöte endast 9 st. fyllerifall förekommo;

att, då truppen haft bränvin i lägret, sådant antingen inryckningsdagen medhafts af inkalladt, mellan repetitionsöfningarne hemförlofvadt, värfvadt manskap eller ock hemtats från den omkring en kvarts timmes väg från lägerplatsen belägna Spångens gästgifvaregård; samt slutligen

att jag på det bestämdaste framhåller, det marketenteriväsendet, sådant det vid regementet är ordnad, ej kan annat än lända till truppens bästa och ej har det ringaste sammanhang med under mötena förekommande fyllerifall.

Ystad den 11 februari 1897.

G. M. BJÖRNSTJERNA.

Regementschef.

Joh. von Seth.

Kongl. Norr-lands dragonregemente. Till herr statsrådet och chefen för kongl. landtförsvarsdepartementet.

Med anledning af kongl. landtförsvarsdepartementets kommandoexpeditioners E. P. M. den 9 dennes, n:o 143, får jag härmed, till besvarande af i berörda E. P. M. framställda frågor, värdsamt anföra:

1:o) att inom regementets etablissement å Frösö läger samt å Drottningholm förefinnas marketenterier med utskänkningsrättigheter endast i hvad beträffar maltdrycker och andra icke spirituösa drycker, och tillhandahållas för utskänkningslokaler af marketenterskan eller af regementet;

2:o) att, då fylleri vid sådana tillfällen, då folk från kringliggande bygd i större mängd besöker lägerplatsen, ej hittills förekommit, särskilda åtgärder, utöfver dem dagbefålet och väbeln ega vidtaga, icke befunnits nödvändiga;

3:o) att orsaken till de enstaka fylleriförseelser, som vid dessa tillfällen kunna förekomma, hufvudsakligen torde vara att söka deri, att en eller annan af de besökande medför spirituosa eller erhåller sådan från i närheten befintliga utskänkningslokaler.

Stockholm den 11 februari 1897.

GUST. LÖWENHJELM.

Regementschef.

Frans H. L. Ahlström.